

**Mediku faltagatik,
alkateak osasun
arduradunekin
gaur
bilduko dira** / 5

**Lanbide Heziketako
ikasketak ez
kentzeko argudioak
Parlamenturaino
iritsiko dira** / 7

**Torturaren
errealitatearen
berri emateko
dokumentala egiten
hasi dira** / 6

**Futbola bueltan:
Lagun Arteak 1. Maila
Autonomikoan
debutatuko du
igandean** / 19

**Igandean
34. Altsasuko Krosa
hartuko dute
Dantzalekuko
inguruek** / 0

**Zirika Zirkus
konpainia lan berria
prestatzen ari da
Etxarri Aranazko
kultur etxean** / 23

IHOTEA SAKANAN / 9-16

Igandean kalera aterako dira

Garraiolariak Errentaren Gainera Zerga moduluka egitea eta Nafarroako autobideetan bidesariak ez kobratzea eskatuko diote Nafarroako Gobernuari / 2-3

Garraiolariek Iruñean protesta egin zuten. UTZITAKOA

Garraiolariak borrokan

Nafarroako garraiolariek manifestazioa deitu dute igandean Iruñean (12:00etan, Baluartean), Nafarroako Gobernuari Errentaren Gaineko Zerga moduluka egitea eta Nafarroako 5 autobidetan bidesariak ez kobratzea exijitzeko

Maidar Betelu Ganboa SAKANA

Autonomoei, tartean garraiolariei, bizitza are gehiago zaildu zaie. Nafarroako Gobernuak Pertsona Fisikoen Errentaren Gaineko Zergatik modulu bidezko zerga ordainketa kentzea erabaki du eta horren ordez Zuzeneko Estimazioaren Araubidea ezarri du. Autonomoen iritziz horrek haien gaineko zerga presioa bikoiztu egingen du, eta aldaketa hau koronabirusak sortutako munduko krisi baten erdian gaudela egitea ez zaie batere ongi irudit. Erabakia

sektore bakoitzak dituen beharrak kontuan hartu gabe hartzea leporatu diete autonomoek Nafarroako Gobernuari, eta makina bat mobilizazio egin dituzte orain arte. Hori gutxi ez balitz, garraiolariei beste arazo bat gehitu zaie: Nafarroako 5 autobidetan bidesaria ordaindu beharko dute.

Guztiarengatik protesta egiteko, igandean, otsailak 14, TRADISNA Nafarroako Garraiolarien Elkartek garraiolarien eta autonomoen aldeko manifestazioa deitu du Iruñean, 12:00etan Baluartekeko plazatik abiatuko dena

eta Gaztelu Plazan despedituko dena. Beltzez jantziko dira *Modulukoak bai, bidesariak ez!* dioen pankartaren atzean.

Bizimodu gogorra

Garraiolarien bizimodua gogorra dela esatea ez da kontu berria. Garraiolariek ordu mordo eman dituzte errepideetan, horrek duen arriskuarekin. Eskaria bezeroarengana ordurako eramateko presioari hamaika faktore gehitu behar zaizkio. Abiapuntua kamioia eta lana izatea da; hau da, kamioia baldintza

onetan izatea –kamioia erosi eta ordaindu, aseguruak, tailerrak, gurpilak, olio aldaketak, kamioi aparkalekua ordaindu...– eta, jakina, bezeroak lortzea. Hori, gauden egoeran, ez da batera erraza. Bigarren eginbeharreko garrantzitsua bezeroen eskaerak ongi lotzea da, bidaia errentagarriak izateko. Hau da, karga bat Bartzelonara eraman behar bada, Bartzelonatik bueltan beste karga bat ekartzea lotu beharko litzateke, bidaia errentagarria izateko. Ondoren, garraioak berak dakarren guztia legoke: ea ordurako kargatuko eta deskargatuko ote dieten; ea eguraldiak lagundu eta errepideak garbi egongo ote diren, istripurik ez inolako arazorik gabe; ea karga ordurako entregatuko ote duten; bitartean, gidatutako orduen kontrola egiten duen takografoko diskoak eskatzen dituen geldialdiak egin beharko dituzte; jakina, kamioia ibili ahal izateko biltegia gasolioz bete; ibilbidean autopistako bide sariak ordaindu; eta helmugara iritsi bitartean sortu ahal diren egiteko eta ezusteko ugariei aurre egin: bazkaldu, afaldu, lo egin eta beste. Hauze litzateke garraiolari baten egunerokoa, asko laburbilduta. Atzean askoz ere gehiago dagoelako, familia bizia egiteko zailtasunak eta beste hamaika kezka.

Gastu asko eta etekin gero eta gutxiago

Garraiolariena lan gogorra da, baina beraiena ezinbesteko lana, produktuak handik hona garraiatzea beharrezkoa dugulako. Eta egungo bizimoduarekin, are gehiago. Konfinamenduan argi eta garbi ikusi zen. Etxetik kanpo ordu asko dira, errepidean ibiltzeak duen arriskuarekin. Nahiz eta beti erlojuaren kontra

"ZERGA SISTEMA JUSTUA" ETA ELKARRIZKETA ESKATZEN DIOTE GOBERNUARI

ibili behar, duela zenbait urte, gutxienez, euren lanak nolabait teko aitortza zuen. Garraiolariek lan asko egin egiten zuten, baina soldata duina eta dezentea zuten. Baina zenbait urtetik hona egoera izugarri okertu da: garraio zerbitzuen prezioak ez dira igo, duela urte asko ordaintzen ziren berberak dira; gasolioaren prezioak gora egin du, baita autopistetako bidesariak eta beste. Finean: gastu asko eta gero eta etekin gutxiago.

Zerga Aitorpena moduluka egitetik Zuzeneko Estimaziora

Eta egoera hori are gehiago zaildu zaie garraiolariei, Nafarroako Gobernuak Pertsona Fisikoen Errentaren Gaineko Zerga Aitorpena moduluka egiteko aukera kendu baitu. Autonomoek erabakia "presaka hartzea, sektore bakoitzak dituen ezaugarriak eta beharrak kontuan hartu gabe" leporatu diote Gobernuari. Euren ustean, zerga sistema berriak kalte ugari ekarriko dizkie, hainbat gastu eta inbertsio ezinen dituztelako zerga bidez kendu. Esaterako, sistema berriarekin kamioiaren erosketa gastua ezinen dute kendu. "Zeretik hastea ezinezkoa izanen da" diote. Halaber, jasango duten zerga presioa bikoiztuko dela salatzen dute, eta Espainiar estatuko gainontzeko autonomoekin alderatuta ez direla lehiakorrak izango uste dute, "guztiak berdin kobratzen dugulako baina zergetan guk gehiago ordaindu behar dugulako".

"Zerga sistema justua" eskatzen dute, eta Nafarroako Gobernuarekin elkarrizketa bidea zabaltzea, gutxienez Zerga Aitorpen sistema berria indarrean jartzeko bidean bi urteko trantsizio epea jasotzeko, aldagetari modu eraginkor eta adostuan egokitzeko. Bitartean, Espainiako Gobernuak neurri batzuk hartu ditu. Esaterako, autonomoei zergen %35 arteko beherapena aplikatuko die eta Nafarroan aurten Errentaren Gaineko Zergan egindako aldageta, moduluka ordaintzetik Zuzeneko Estimaziora ordaintzea, atzeratuko dela.

EGOKI
VENTANAS PVC LEIHOAK
www.ventanasegoki.com

KALITATEA - AURREZKIA - EROSOTASUNA

egoki@ventanasegoki.com

948 563 253 Arkinoturri Industrialdea · Olazti ERAKUSKETA: Olite kalea 16 · Iruñea

"Egoera gogorra da, eta ez gaituzte entzuten"

ENeko LARRAIOZ HERRANZ GARRAIOLARI ALTSASUARRA

Nafarroako Gobernuak azkenaldian hartutako erabakiak sektorea kaltetzen duela uste du Larraiozek eta igandeko Iruñeko manifestaziora hurbiltzeko deia egin du

Maidet Betelu eta Eneida Carreño
ALTSASU

Pandemiak sortutako krisia arintzeko Espainiako Gobernuak neurri batzuk hartu ditu, esaterako Errentaren Gaineko Zerga moduluka ordaintzen duten autonomoei zergen %35 arteko beherapena aplikatu, eta 2021ean Nafarroan indarrean sartu zen Zuzeneko Estimazioaren bidezko zerga ordainketa atzeratzea.

Egoera kontuan hartuta, Espainiako Gobernuak Errentaren Gaineko Zerga Aitorpena moduluka egiteko aukera beste urte batez luzatu du. 10 urte daramatzat garraioaren munduan eta beti entzun izan da Nafarroan Errenta Aitorpena moduluka egiteko aukera kendu behar zutela, baina uste dut hau ez dela unerik egokiena, pandemiaren gatik bizi dugun krisia eta egoera gogorra kontuan hartuta. Espainiako Gobernuak beherapena aplikatu du, eta Nafarroan egin digutena ondokoa da: guk hiru hilabetetik behin BEZa ordaintzen dugu. Orduan azkeneko kuota %80 edo %70 jaitsi digute, halako zerbait. Keinu txiki bat da.

Zer gertatu da Nafarroan?

Errentaren Gaineko Zerga Aitorpenean Zuzeneko Estimazioaren Araubidea inposatu digutela. 2020 urteko urrian eman ziguten aldaketaren berri eta ez gaituzte ezertarako kontuan hartu. Ez digute hitz egiteko, adosteko, ezta eztabaidatzeko aukerarik eman. Garraiolariei ez ezik nekazari, merkatariei, taxi gidariei... eragiten die erabakiak, gremio askori.

Beste autonomia batzuetako garraiolariekin alderatuta diskriminatuta sentitzen zaretela salatu duzue.

Nafarroan garraiolariek ezin dugu Aragoi edo Errioxan dauden garraiolariekin alderatuta lehiakor izan. Beraian lan berdina egiten dugu baina guk Nafarroan

Garraiolari batzuk Altsasuko kamioilarien parkingean.

zerga askoz ere gehiago ordaintzen ditugu. Eta kasu askotan gure zergak pasatu behar dira %100 baino gehiago ordaintzera.

Nafarroan zerga sistema justua aldarrikatzen duzuenen zer eskatzen duzue?

Azkenean zerga sistema bat jarri nahi digute non nahi duten guk ordaintzea irabazten dugunaren arabera. Esaten digute: "asko irabazten baduzu, asko ordaindu behar duzu". Bale, baina gure apustu pertsonala handia da. Nik dakidana da gu 15 ordu egoten garela etxetik kanpo lanean. Gero etxera etorri eta gauza asko daude, presio izugarria dugu. Egunero errepidean gaude, eta egunero istripuren bat gerta daiteke. Zer nolako bizimodua daramagu azkenean? Inork ez gaitu derrigortu, baina garraioa beharrezkoa da, autonomoak beharrezkoak dira. Eta honekin guztiarekin azkenean gertatuko

"AZKENEAN GERTATUKO DENA DA AUTONOMO ASKO DESAGERTUKO DIRELA"

dena da autonomo asko desagertuko direla. Pentsa, gure lan tresna kamioia da eta nik kamioia erosten badut ezingo dut hori Errenta Aitorpenean desgrabatu. Ikaragarria da.

Gremio guztiei berdin ordaintzea aplikatuko du zerga berriak, baina akaso hemen ez dira kontuan hartzen zuek zenbat ordu ematen dituzuen etxetik kanpo, errepidean duzuen arriskua, eta, finean, zein bizitza mota duen garraiolari batek. Bai, horrek nolabaiteko aitortza bat izan beharko luke trukean, quintasunezko soldata bat. Eta ezarri duten zerga sistema berri horrek ez du hori bermatzen. Nik nire bizitza guztian nire aita eta osaba kamioiarekin lanean ikusi ditut. Niri ere gustatzen zait eta ez nuke aldatuko, baina aitortu behar da nahiko esklabua dela. Martxoko konfinamenduan garraiolariek heroiak izatetik orain pelikulako gaiztoak izatera pasa gara. Zerga asko ordaintzen ditugu, eta trukean zer jasotzen dugu? Pentsatzekoa da zerga horiekin errepideak zainduak egotea bermatu beharko litzatekeela, baina garraiolariek errepideetan bidesariak ordaindu behar ditugu, igandeetan ezin

gara errepideetan ibili... guztia murrizketak dira.

Egoera honetan, zein gazte animatuko da garraiolari izatera?

Inor gutxi. Garraiolari lanean hasteko, diru asko jarri behar duzu: kamioia erosi, txartela erosi... Lanean hasi eta lehenengo ordainketa 60-90 egunetara jasoko duzu. Horri eusteko, pentsa hasierako inbertsioa nolakoa izan behar den. Gaur egun oso zaila da gazteak kamioiarekin hastea. Ni elektronikan aritu nintzen, baina 26 urterekin aitarekin garraioan lan egiten hastea erabaki nuen. Etxean garraiolariek zeuden eta babesa izan dut. Ez dakit nolako etorkizuna izanen dugun, baina beno. Nik 36 urte ditut eta Sakanan gazteenetakoa naiz, nik dakidala. Ezagutzen ditudan garraiolari gehienak 45 urtetik gorakoak dira.

Orain garraiolariek Nafarroako autobideteetan bidesaria ordaindu behar izatea beste kolpe bat da zuen sektorearendako.

Azkenean guk leku guztietatik jasotzen dugu. Gasolioa ordaindu, autopisten bidesariak, eta gutxi ez balitz, orain Nafarroako errepide publikoen sarean dauden 5 autobidete kamioiek bidesaria ordaintzea ezarri nahi dute. Sinestezina da. Gipuzkoan aurretik jarri zituzten garraiolariei eragiten dieten AT bidesariak, Etzegaraten eta A-15 autobidean, esaterako. Bruselan bitan esan dute legez kanpokoak direla, baina hor jarraitzen dute. Etzegaratik pasatzen garen bakoitzean AT bidesariak klikatzen du, "pi-pi" egiten du. Ilegala da, baina ordaintzen ari gara. **Deskargan ere bidesaria jarri dute eta garraiolariek eta auto gidariak ere mobilizatzen ari dira, kasu honetan guztiei aplikatu zaielako bidesaria, autoei eta kamioiei.**

Bai, azkenean uste dut jende guztia mobilizatuko dela. Zerga asko ordaintzen ditugu eta nik ez dut ikusten hori errepideetan islatzen denik. Ezin dituzte errepide nazionaletan eta publikoetan bidesariak jarri.

Bestalde, herri gehienetan kamioak herri barruan aparkatzea debekaturik duzue eta zenbait herritan

"MARTXOKO KONFINAMENDUAN HEROIAK IZATETIK FILMEKO GAIZTOAK IZATERA PASA GARA"

kamioiak ordaindutako parkingetan aparkatu beharra duzue.

Bai, beste gastu bat. Eta ez baduzu ordaintzen eta kamioia herritik kanpoko beste tokiren batean uzten baduzu, kamioia txikitu ahal dizute.

Duzuen egoera ez da batere erraza. Ez da erraza, eta ez digute ezertan laguntzen. Nafarroan Foruak ditugu, baina ez dakit zertarako erabiltzen dituzten.

Igandean, manifestazioa deitu duzue Iruñean.

Bai, Nafarroako Garraiolarien Elkarteak, TRADISNAk deituta. 12:00etan aterako da Baluartekeko plazatik eta Gaztelu Plazan despidituko da. Aurretik beste bi manifestazio egin genituen, nahiko garrantzitsuak izan zirenak. Kamioiak atera genituen, baina isunak jarri dizkigute, bozina jotzeagatik eta beste. Horregatik, igandekoa oinezkoa izanen da, beltzez jantzita, *modulua bai, bidesariak ez!* aldarrikatuko dugu. Gerran jarraituko dugu, ea zerbait lortzen dugun. Guk Nafarroako Gobernuari eskatzen dioguna da gutxienez hitz egitea, gure egoera kontuan har dezatela. Gutxienez Errenta Aitorpena moduluka ordaintzeko aukera beste urte batean luzatzea, garraiolariek egoera berrira egokitzeke, erabakia gauetik egunera hartu zutelako.

Zerga sistema berriarekin garraiolari askok aholkularitza kontratatu beharko dute.

Bai, guztia ordenagailuz egin behar da, garraiolari asko nagusiak dira eta hori beste traba bat da euren dako. Aholkularitza, hori ere beste gastu bat izanen da. Gutxienez, gastu hori Errenta Aitorpenean kendu ahal izango dugu. Garraiolari gehienek egunero etxetik kanpo bazkaltzen dugu eta ez dakigu dieta horiek zerga sistema berrian deskontatu ahal izango ditugun ala ez.

Beraz, oraindik badaude airean dauden gauzak.

Ez dugu argi sistema berrian zerk desgrabatzen duen eta zerk ez. Gure elkarteek Gobernuari galdetzen diete, eta zer egin behar dugun erantzuten die administrazioak. Bilerak informatibo hutsak dira, ez gaituzte entzuten. Horregatik, igandean, Iruñean, konponbidea eskatuko dugu. Hemendik autonomo guztiei igandeko manifestazioarekin bat egiteko deia egiten diet, ea bildu eta guztien artean zerbait lortzen dugun.

ASTEKOA

RAF ATXURI

Estatu Batuetako arrakala zornetsuak

Mikel Reparazen liburua erakusgarri eta argigarria da oso AEBetako oraingo egoera azaltzeko; musikaz eta errepidez ongi hornituriko *movie road*-narrazio-entsegua da eta herrialde honen

historian ezagun samarrak diren gertakari zenbait xehe esplikatzeko dizkigu, bai eta guztiz ezezagun baina funtsezkoak diren beste batzuen berri ematen digu, adibidez, Tuslako erahilketa masiboa.

Lehen Mundu Gerlaz geroztik ipar-amerikar herrialdeak inperioa izateko bere "aukera" plazaratu zuten, Bigarren Mundu Gerlaz geroztik lehen potentziaren kokaraino igo, eta Gerla Hotzaren garaile suertatu ondoren, mundua

bere nahierara dantzarazi ahal zuela sinestera iritsi zen.

Inazio Loiolakoaren esaldi gorena ("Zertarako irabazi mundua, norberak bere burua galtzen badu") aintzat hartu ez, eta bost kontinentetan ustez nagusi zena, bere etxea aspaldi arrakalatzeko ari zela ez zen jabetu. Reparazek taxuz erakusten du, hondamendia ez dela soilik Trumpen eskutik etorri, prozesu luze baten ondorioa izan da, seguruenez Reaganen agintal-

ditik areagotu zena, eta azken presidente harroputz bezain ezjakinaren jardunaren eta pandemiaren ondorioz arrakalen ertz zakar eta jasanezinak ageri-agerian dira.

Bidenen eskutik lehengo "itxura txukuna" itzul daiteke agian hilzorian den inperio gazte eta dekadentia, baina gaitzak eta ajeak hain dira ugari eta sakonak, lau urteko epean deus gutxi egin ahal izanen baitu presidente adintsu berriak. Izan ere, itxaropena piztu

zen Carterrekin, ilusioa Clintonekin, eta ia-ia neurrigabeko euforia Obamarekin, baina uste onak uste on, arrakalak handituz joan dira.

Bidenek eta Harrisek aurrean duten erronka larria eta animalekoa da, estatu batuar guzti-guztien neurrizko "american dream" eskuratzeko oinarriak paratzea.

Noraino izango ote dira gauza?

Lau urte barru Mikel Reparazek beste liburu mamitsu baterako gai potoloa dauka.

HARA ZER DIEN

Konfinamenduaren inpaktua

SAKANAKO MANKOMUNITATEAREN ETA ALTSASUKO UDALAREN BERTINTASUN ZERBITZUAK

Aurreko astean Nafarroako Bertintasunerako Institutuak Nafarroako emakumeengan konfinamenduaren inpaktuaren eta ondorioen ikerketa aurkeztu zuen 51 emakumeren ahotsaren bidez. Ez da ikerketaren laburpena egiteko momentua ezta lekua ere; baina bai, ikerketak eta batez ere emakumeek erakusten diguten hainbat gai kon-

tuan hartzeko unea, gizartearen analisia egiteko momentuan, baita irtenbide politiko eta sozialak eskatzen eta onartzen ere.

Lehenengoa emakumeen protagonismoa da. Oso gutxitan jartzen dugu arreta gizakien testigantzan, are gutxiago emakumeen testigantzan, emakumeak inoiz ez dira gizartearen islatzat hartzen (arraroa, ezta? gehiengo direlako). Testigantzak ez dira soilik iritzi pertsonalak, baizik eta egoeraren benetako inpaktua, bizipenak eta zailtasun errealeak.

Honetaz gain, konfinamenduak benetako arazoak irakatsi dizkigu. Konfinamenduan indarrez agertu direnak, baina modu

batean edo bestean lehen ere hor zeudenak. Etxebizitzaren garrantzia agerian geratu da; alde batek etxebizitza izateko eskubidea ez izateak emakume batzuk konfinamenduan oso egoeran zailean bizitzera behartu ditu; beste aldetik, etxebizitzaren funtzioak nola aldatu diren erakutsi digu: enplegua garatzeko lekua, eskolako lanak egiteko lekua, aisialdiko lekua, denok batera orduak emateko lekua... emakumeengan oso inpaktu handia izan du honek, batez ere "etxeak" emakumeentzat duen esanahiarengatik.

Beste gai bat "telelana" da. Orain dela 20 urte, "telelana" kontziliaziorako neurri baten moduan

definitu zen; are gehiago, une horretan "emakumeok kontziliatze" neurria zela esaten zen. Orain argi geratu da "telelana" kontziliatzea erabat ahalbidetu duela, baina zer preziotan! Emakumeen lanaren zama izugarria handitu da, etxeko lana eta enpleguaren ordutegiak aldatu egin dira, enpleguan isolamendua nabaria da... eta enpleguarekin lotuta, enplegua bultzatzeko entitateek komertzio txikien itxiera kontuan hartu behar dute, orokorrean emakumeak dituztelako jabeak eta herrien biziraupenaren baldintza direlako.

Eta pentsa dezagun konfinamendua eta COVID gaixotasuna

guraso bakarreko familia batean, edo emakume zahar baten etxean, edo laguntza sarrerik gabeko migratzailea den emakumeen etxean, edo beste pertsona bat zaintzen ari den emakumeen etxean... Bukatzeko, ikerketak erakusten digu konfinamendua nola bizi izan duen indarkeria jasan duen emakume batek, bere erasotzailearekin isolamenduan bizitzen.

Konfinamenduak hau guztia agerian jarri du. Baina hau ez da epe horretako kontua, jarraitzen du eta jarraituko du, arduradunek eta hiritarrok benetako garrantzia duten arazoei benetako irtenbidea eman arte.

GUTUNA

2021a euskara erdigunean jartzeko urtea izan dadin

URKO AIERBE SARASOLA

EUSKAL HERRIAN EUSKARAZ

Pandemia gizadiaren historian mugarri garrantzitsua izango da, eragin sakona izan eta abagune erabakigarrian gertatzen ari delako. Pertsonon izatea, humanitatea eta mundua bera sakonki eraldatzen hasiak diren abagunea. Horrek hizkuntzaren ikuspegitik ere eragiten gaitu.

Euskal Herria euskalduntzeko prozesua burutzetik urrun gaudenean, pandemiaren eta aldaketa abagunearen astinaldiek prozesu horretan kostata eraiki ditugun zutabeak dar-dar batean uzten ari dira. Euskalduntzea ondo ez doanaren adierazleak begi bistan ditugu, pandemiarekin okerrera egin duten adierazleak. Horrela, pandemiak aukeratzeko atakan jarri gaitu: azken hamarkadetan aurreratutakoa irabazpidean jartzeko normalizazio prozesuan jauzi kualitatibo eta kuantitatibo esanguratsua

egin, ala, hori egin ezean berriz ere atzerako joeran erori.

EHEren ustez jauzi hori egiteko hizkuntza politika berria behar dugu. Horrek eskatzen du eragile guztiek beraien jardunaren erdigunean euskara kokatzea, euskaratik eta euskaraz pentsatu eta aritzea behingoz.

Euskalduntzea bizkortzeko borroka berrindartzea euskaltzaleen erronka izango da aurten. Euskaldunon hizkuntza eskubideen eguneroko urraketak agerian utzi eta euskaraz bizi ahal izatea oztopatzen digun zapalkuntza estrukturala

salatu eta gaintzeko euskaltzaleen aktibazioa sustatzearen erronka.

Hori guztia estatuen kanpo eskuhartzerik gabe egin behar denaren aldarrikapena ere areagotu beharko dugu. Hori baita pairatzen dugun hizkuntza gatazkaren muina: estatuen inposizio linguizida. Euskal herritarrok soilik erabaki behar dugu zein nolako hizkuntza politika garatu nahi dugun Euskal Herrian. Horri begira EHEk ekarpen garrantzitsua egingo du aurten. Ilusioa eta grina berreskuratu eta euskalduntzearen aldeko borroka berrindartzeko urtea izan dadin 2021 hau.

ZUZENKETA

Aurreko astean Ramon Albarrazinen "Koskobilo: errepikatzen den historia" gutuna publikatu genuen. Zenbait zifra aipatzen zituen, baina metro kubikoak ziren (m3) ez genuen zehaztu. Bi zuzenketa:

Lehen: "(...) 25.000 m3 lur mugitzea eta Koskobilon botatzea aurreikusten da (...)". Bigarrena: "(...) Egibilko harrobian sobera dituen 100.000 m3 material baino gehiago bertan isurtzea aurreikusten du (...). Lehengoratzeko beste antzeko proiektuetan 15.000 m3 inguru lur begetal erabiltzea da ohikoena (...)".

guaixe
SAKANAKO ASTEKARIA

Erredakzio burua:
Alfredo Alvaro Igoa
guaixe@guaixe.eus

Erredakzioa:
Maidor Betelu Ganboa
kirolak@guaixe.eus
eta Erkuden Ruiz Barroso
kultura@guaixe.eus

Maketatzailerak:
Irene Trecet Obeso
maketazioa@guaixe.eus

Publizitatea:
Eneida Carreño Mundiñano
publi@guaixe.eus

ARGITARATZAILA:
Guaixe Fundazioa.
Foru plaza 23-1.
31800 Altsasu
948 564 275
948 562 107 (Faxa)
618 882 675

www.guaixe.eus

Koordinatzaileak:

Goizeder Anton Iturralde
fundazioa@guaixe.eus

GK diseinu zerbitzua:

Ainara Santiago Langarika
info@gkomunikazioa.eus
Ainhoa Etxeberria Pikabea
gk@gkomunikazioa.eus

Administratzaioak:

Gema Lakuntza Lopez
admin@guaixe.eus

Zuzentzaileak:

Patxi Flores Lazkoz

Lege gordailua: NA-633/1995
Tirada: 3.200

LAGUNTZAILAK

Mank
s a k a n a

BAZKIDEAK

Nafarroako Gobernua
Gobierno de Navarra

NAFARROAKO GOBERNUA

Hirigintza planerako hitzarmena

Uharte Arakilgo hirigintza plana 1991koa da. Hura egokitze hitzarmena sinatu zuen Txomin Uharte alkateak Jose Mari Aierdi kontseilariarekin herenegun. Herriaren ertzetan hirigintza eredu mugatu baten alde egin dute: Larrubita, Errekabitate eta Ospitalalden 150 etxebizitza egiteko aukera jaso da eta industrialdeak egungoan dauden eran geldituko dira.

Irurtzundarren etxebizitza premia jakiteko inkesta

Irurtzungo Udalak herritarren beharrak jakiteko inkesta jarri du bere www.irurtzun.eus webgunean

IRURTZUN

Dagoeneko 12 urte pasa dira Irurtzunen etxebizitzaren azken urbanizazioa egin zenetik. Ordutik irurtzundarren artean etxebizitza beharra sortu dela uste dute udal arduradunek. Herrian dagoen etxebizitza beharra asetzeko hainbat aukera dituzte esku artean Irurtzungo Udalak eta Etxebizitza Departamentuak.

Irurtzungo Udalak inkesta jarri du bere web orrian eta irurtzundarrak hura betetzera deitu ditu. Aitor Larraza Carrera alkateak azaldu duenez, "inkesta-

ren bidez edozein adinetako irurtzundarrek zer motatako etxeak behar dituzten eta gutxi gorabehera zer kopuru behar den jakin nahi dugu".

Irurtzundarrek erantzun ditzaizketen galderak dira: logela kopuruaren arabera etxebizitzaren tamaina zehaztea; etxebizitza alokairuan hartu edo jabetzan izan nahiko duten; urteko errenta zenbatekoa den zehazteko bost aukera ematen dira eta hura ohiko etxebizitza edo bigarren etxebizitza gisa erabiliko den ere erantzun beharko da.

Alkateen eta osasun arduradunen bilera, gaur

Altsasuko Oinarrizko Osasun Eskualdean lanean egon beharko luketen sei mediku beharrean hiru besterik ez daude. Hiru udalek onartutako mozioaren bidez eskatu dute "gabeziak konpontzeko behar diren neurriak hartzeko eta lanpostuak betetzeko"

ALTSASU / OLATZAGUTIA / ZIORDIA

Egoera ez da aldatu. Langile batek esan digunez, "zerbitzu ona eman nahi dugu, baina langileon artean nekea nabaria da". Altsasuko Oinarrizko Osasun Eskualdean sei mediku egon behar lukete eta hiru besterik ez daude. Dauden hiru medikuetatik bat larrialdiez eta COVID-19 gaitzaz arduratzen da eta beste bi medikuek Altsasuko, Olatzagutiko eta Ziordiko 9.305 herritarren kontsulten ardura dute. Beste hiru medikuetatik bat bajan dago eta beste bi plazak lekualdatzeko garaian emateko daude.

Javier Ollo Martinezek, Joseba Vizuete Azkargortak eta Olatz Irizar Martinezek osasun zerbitzuaren egoeratik "kezka" azaldu diete Osasunbideko arduradunei eta osasun zerbitzu egokia emateko lehenbailehen neurriak hartzeko eskatu diete. Gaur hirurak Lehen Arretako iparraldeko arduradun Susana Mirandarekin elkartzeko dira egoera bideratu nahian.

Ziordiko alkateak, Irizarrek, nabarmendu duenez, aspaldiko partez ostiralean mediku batek kontsulta pasa zuen herrian. Alkateak gogorarazi duenez, "Ziordian biztanleen %71 70 urtetik gorako pertsonak dira eta Altsasura joateko zailtasunak

Osasun zerbitzu ona aldarrikatu zuten igandean, EH Bilduk deituta.

dituzte. Seme-alaben edo garraio publiko eskasaren menpe daude".

Irizarrek azaldu duenez, "ur-tetan Ziordirako mediku bat egon zen. Hura kendu eta Ziordirako eta Altsasurako mediku bat jarri zuten. Baina beti aldatuz doaz sendagileak. Urte bat, bi urte edo hilabete batzuk egiten dituzte eta joan egiten dira. Orain urte batzuk egonkortasuna berreskuratu genuen mediku batekin. Baina baja hartu behar izan du". Irizarrek Osasun Eskualdeko langileen lana aitortu du: "%200 ematen ari dira zerbitzua ber-

matzeko. Dauden giza baliabideak ahal bezain egoki erabiltzen dituzte zerbitzua emateko. Ostiralean Ziordian kontsulta pasa izana horren adibidea da. Dauden langileen lana eskertzekoa da".

Burundako hiru udalek pre-sazko bilkuretan mediku faltaren inguruan EH Bilduk aurkeztutako mozioa aztertu eta onartu dute. Hiru udalek "kezka" adierazi dute "osasun langilerik ez izateagatik eta osasun arreta eskasa izateagatik". Osasunbideari egoerari konponbidea emateko eskatu diote.

ikastolak
hezkuntza eraldatzen

ANDRA MARI IKASTOLA

Zatoz ikastola ezagutzera!

BILERA INFORMATIBOAK

ITURMENDI: otsailak 22, 18:00, udaletxean

ARBIZU: otsailak 23, 18:00, ikastolan

ETXARRI: otsailak 24, 18:00, ikastolan

LAKUNTZA: otsailak 25, 18:00, udaletxean

UHARTE: otsailak 26, 16:30, udaletxean

ATE IREKIEN EGUNAK

ETXARRI: martxoak 2, 09:30

ARBIZU: martxoak 3, 09:30

Bakarkako hitzorduak

Edozein hitzordutarako izena eman: 948 460 286 / etxarri@ikastola.eus

Parte hartzera deitu dute.

Pentsio publiko duinen defentsarako manifestazioa

Larunbatean, 18:00etan, Altsasuko Foru plazatik pentsioen aldeko manifestazioa abiatuko da

SAKANA

Pentsiodunen mugimenduak ez du onartu Espainiako Kongresuak Toledoko Itunaren gomendioak onartzea eta gobernuari pentsiodunen eskaerak legez bermatzeko eskatu diote. Batetik, aipatu itunean jasotako murrizketak baztertzeara. Eta, horrekin batera, 2010eko eta 2012ko lan erreformak eta 2011ko eta 2013ko pentsioen erreformetako alde atzerakoiak ere baztertzeara. Mugimenduko kideen iritziz, "hori posible izan daiteke 2021eko Estatuko aurrekontuak onartuko dituen gehien-goak borondate politikoa badu". Toledoko Itunak "erreforma berriei atea ireki" dizkiela nabarmendu dute: "erretiro aurre-ratua zigortzea, pentsioa kalkulatzeko kotizazio urtea luzatzea, diru publikoarekin sustatutako pentsio plan pribatuak bultzatzea eta alarguntza pentsioak eta gutxieneko pentsioak desnaturalizatu eta murriztea".

Gizarte Segurantzaren bidegararritasunari buruzko gezur handiak agerian utzi dituztela gaineratu dute: Gizarte Segurantzak publikoa jasanezina dela, 2011ko, 2013ko murrizketak eta berriak behar direla edota pentsioak Kontsumo Prezioen Indizearekin balioa handitzeko ezintasuna.

Tortura argitan jartzeko, dokumentala

UNAI RAZKIN IRIARTE ETA PATXI ARRATIBEL GARTZIANDIA

Sakandar talde bat ibarrean torturaren errealitatearen berri jasoko duen dokumentala egiten hasi da. Crowdfunding bidez 10.000 euro lortu nahi dituzte

SAKANA

Sakanan 149 tortura kasu dituzte dokumentatuta. Eta gehiago izan daitezkeela uste dute. Kasu kopurua ikusita, torturaren errealitatea jendartearen zabaldu beharra dagoela uste du Irurtzango Aixita elkarteak eta, horretarako, dokumentala egitea erabaki dute. Haien egitasmoari *Arg(h)itzen* izena eman diote: "torturaz argi hitz egiten, tortura argitzen". Dokumentala egiteko Interneteko Verkami (vk.m.is/arghitzten_eu) plataformaren bidez 10.000 euro lortu nahi dituzte. Diru hori 40 egunetan bildu nahi dute, gaurtik aurrera.

Hasteko, zer da tortura?

Unai. Torturak alde asko ditu. Askotan tortura bakarrik jipoekin edo tratatu txar fisikoen lotzen dugu. Baina hori baino gehiago da. Tortura psikologikoa da. Tortura jendea txikitzea da. Eta tortura ere bada politikoki era kontziente batean erabiltzen den tresna bat.

Zuk bizi izan duzu tortura, hala da?

Patxi. Nik uste dut Sakanan, zoritxarrez, testigantza asko leitu ditugu jada, eta badakigu zertaz ari garen hizketan. Eta nola tratatu izan gaituzten polizia etxeetan independentziaren alde lan egin dugunoi, edo beraiek politikoki ezabatu nahi zuten jendea nola tratatu gaituzten atxilotzen gintuztenean.

Hortik pasa zaretenak, gerora torturaz hitz egiten duzue?

P. Nik, adibidez, ez daukat arazorik. Baina badago jendea, hainbat arrazoiengatik, gordeta duena. Edo oso konfiantzazkoa duen jendeari kontatzen diona bakarrik. Hori oso pertsonala da. Nik beti esan diot ahalik eta jende gehienari zalantzarik ez izateko, salatu beharra dagoela; barnean ez dela gorde behar. Zeren horrek barruan eraginak sortzen ditu. Lehenbailehen atera beharra dagoela. Eta gero ahal bada, balorea baldin badago,

Unai Razkin Iriarte eta Patxi Arratibel Gartziandia.

"JENDARTEAN ERE EZTABAIDA HAU IREKITZEKO ETA MAHAI GAINEAN JARTZEKO GARAIA DA"

salatu ere bai. Arazoa ez gorde barruan.

Eta jendartearen hitz egiten da gaiaz?

U. Denetarik egonen da. Baina gure sententzia da ez dela gai bat modu librean ateratzen dena, nahiko ezkutuan egon dena. Uste dugu jendartearen ere eztabaida hau irekitzeko eta mahai gainean jartzeko garaia dela, bai gure belaunaldien artean, bai belaunaldi berrien artean. Tortura oso gertukoa izan da, baina, era berean, oso urrun ikus dezakeguna. Horregatik ematen diogu garrantzia dokumentalari eta hau guztia orain mahai jartzeari.

Horregatik dago torturaren kontrako egun bat, otsailaren 13a?

U. Hori Joxe Arregiren erailketaren urtemuga da. Egund hori erreferentzia gisa hartzen da, baina halako kasuak milaka ditugu Euskal Herrian. Eta Saka-

nan ere asko daude. 20.000 biztanleko ibar batean egiaztatuta 149 tortura kasu ditugu guxtienez. Horrek esan nahi du torturaren tamaina eta erabilera nahiko sistematikoa izan dela. **Nola iritsi zarete 149ko zifrara?** **U.** Herriz herri lan bat egin da. Ikerketak ere eginda daude, Euskal Memoriak-eta egindakoak. Hortik atera ditugu datuak. Ziur-zenik horiek baino gehiago izanen dira.

Patxi, Giza Eskubideen Europako Auzitegiak zure tortura salaketa ez zela behar bezala ikertu esan zuen. Iñigo Gonzalezek epai bera jaso du. Prentsaurrekoan eskatu zenuten: "Beharrezkoa deritzogu erreparazioa, aitortza eta, batez ere, ez errepikatzeko bermea izatea". Erreparazioa zein zentzutan?

P. Gaur egun asko entzuten dugu sufrimendu bati buruz hizketan bakarrik. Alde bateko sufrimendu bat behin eta berriro jartzen da mahai gainean. Nahiz eta onartuta duen indarkeriaren alde ez dagoela, beste modu batera lan egiteko bide bat hartu eta abar, alde bati etengabe eskatzen zaio indarkeria behin eta berriro kondentatzeko, eta abar. Baina justu beste aldeak ez du

sekula ezer ere errekonozitu. Esaterako, tortura izan dela sistematikoa eta erabili izan dela politikoki helburuak lortzeko. Hori guztia onartu beharko dute ere beste aldekoek. Aitortza horrek egon behar du. Esatea: bai, guk erabili genuen tortura, honetarako, honetarako eta honetarako. Hori oraindik ez dute egin. Aitortza hori behar da. Eta torturatuek merezi dute hori argi gelditzea. Beste biktima batzuk beste gauza batzuk eskatzen dituzten bezala, kasu honetan, torturatuek horren eskubidea daukagu.

Nola lortzen da torturak ez errepikatzeko bermea?

P. Tortura ez balute erabili behar, hori aspaldi eginen lukete. Ez badute egin da tortura behar zutelako. Zer egin dezaket? Hasteko, inkomunikazioa kendu. Zertarako inkomunikatu behar zaituzte bost egunez zure kontra ez deklaratzeko eskubidea baldin baduzu. Zertarako egon behar duzu bost egunez beraien esku, inork jakin gabe, ez abokatuak, ez familiak, ez inork ez zer ari zaizuen egiten. Ez baldin bada torturari bide edo eremu bat zabaltzeko. Ondoren, atxilotuak atxilotua dagoen momentu guztietan eduki dezala, modu batera edo bestera, bakarren batek kontrolatzeko aukera, irudi bidez edo bestela. Horrela ez litzateke espaziorik egonen tortura ahalbidetzeko.

Horiek iritsi bitartean torturaz ariko den proiektu bat duzue esku artean, ezta?

U. Kontuan izanda Sakanan ditugun kasu anitzak, uste dugu oso interesgarria dela testigantza horiek guztiak biltzea. Kontatzea zer pasatu den ibar honetan, eta ibarreko kideen bizipenetatik abiatzea dokumental bat egiteko. 149engana iristea ezinezkoa izanen da. Alde batetik, batzuk bizirik ez daudelako. Beste batzuk, oraindik ere, jasandako egoeraren ondorioz horretaz hitz egiteko gai ez direlako. Baina, behintzat, saiaturako gara garai desberdinetako pertsonen atea jotzen eta Euskal Herrian eta, zehazki, Sakanan gertatu den errealitate bat azalerazten.

Noizko egonen da ikusgai dokumentala?

U. Nahi genuke 2022ko otsailaren bueltan prest egotea. Baina bizi dugun egoera aldakor honetan ere daten kontuak tentuz hartu behar dira.

Mankomunitateak kudeatzaile berria izanen du

Azken lau urtetan Sakanako Mankomunitatearen kudeatzaile izandako Itziar Iribarrenek bere ibilbidean beste norabide bat hartzea erabaki du eta astelehenetik aurrera bere ordeiz Iosune Telleria ariko da. Telleriak eskarmentu handia du kudeaketan eta ekonomia sustapen eta garapen alorretan: zuzenbidean lizentziatua da eta Urola Garaia Garapen Agentziako kudeatzaile izan da. David Oroz Mank-eko lehendakariak Iribarrenen lana eskertu du. "Lekukoa eskuz aldatuko da. Gure lehentasunak dira sakandarrei ahalik eta zerbitzurik onenak eskaintzea, eta hori da kudeatzaile berriak ere parean izanen duen erronka".

Gozamenez film laburren lehiaketa prest

Gozamenez film laburren lehiaketa 12 eta 25 urte arteko gazteei zuzenduta dago. Eta bere helburua da gazteek sormenaren bidez gozamenaren eta sexualitatearen inguruan hausnartzea. Lehiaketan balioa du gauzak ikuspuntu desberdinetatik ematea, ikuspegi positibo, integral, plural, integratzaile eta ireki batetik, eta erreduktionismotik urrunduta. Gozamenez film laburren lehiaketan hilaren 19ra arte eman daiteke izena lehiaketan; lanak aurkezteko epea apirilaren 26ra arte dago zabalik. Ondoren publikoaren saria aukeratzeko epea zabalduko da, apirilaren 28tik maiatzaren 5era. Sari banaketa maiatzaren 13rako iragarri dute.

Zuhaitz egunerako, hurritzak

Arbizuko Udalak antolatuta, joan den urtean jaiotako zazpi haurrak eta haien senideak zuhaitz landatzea egitera gonbidatu zituen. Igandean ez ziren guztiak izan. Baina udalak nahi duenari landaketan parte hartzeko aukera zabaltzen dio, eta aukera baliatu zuenik izan zen. Udalak prest zituen zuloetan dozena bat hurritz landatu zituzten. Auzatea izan zen ere.

LHtik ikasketak kentzeko erabakirik ez omen dago

Hezkuntza Departamentuak jakinarazi duenez, "erabakia ez dago hartuta". Nafarroako Parlamentuan ikasketa horiek kentzeaz hitz egingen da asteartean. Gaiaren inguruan sortutako lantaldeko ordezkariak azalduko du zein den egoera

SAKANA

Institutuko klaustroa asteartean bildu zen eta bertan izan zen Esther Monterrubio Ariznabarreta, LHko Planifikazio eta Berrikuntza Zerbitzuko zuzendaria. Monterrubioek klaustroari esan zion kirol irakaskuntzak zentralizatzeko aukera azterketa fasean baino ez dagoela, eta Sakana LH institutuko kirol irakaskuntzen eskaintza kentzeko erabakia oraindik ez dagoela hartuta. Monterrubioek azaldu zuenez, heziketa ziklo bat ezartzeko edo kentzeko arrazoiak eskaera profesionala eta prestakuntza beharrak kontuan hartuta hartzen dira. Eta gaineratu zuen kirol ikasketa eskaintza hori Sakanako Plan Estrategikoarekin bat datorrela. Azkenik, Monterrubioek aipatu zuen ziklo horiek kenduz gero, Sakanako beharrei erantzuten dien beste bat ezartzeko aukera.

Datuak eskutan, ikastetxeko irakasleek garbi dute kirol ikasketek "eskaera handia dute ikasleentz aldetik, %100eko enplegarritasuna dute, garapen ekonomikoa bultzatzen dute enpresak eta autoenplegua sortzeak bermatzen duen bezala, eta Sakana marka turistikoa eta eskualdearen garapen ekonomikoa bultzatzen dute". Irakasleek uste dute horiek guztiak nahikoa

Ikasketak ez kentzeko sortu den lantaldearen prentsaurrekoa ostiralean.

arrazoi direla Sakana LH institutuan Mendi Ertaineko eta Eskaladako Kirol Teknikariaren zikloen hiru ikasturteetako eskaintzari eusteko. Gaineratu dutenez, "ziklo berri bat ezarri, institutuaren eskaintza zabaltzea bermatzen duten arrazoi teknikoak badaude, horrela egin dadila, baina ez dadila egin Mendi Erdiko eta Eskaladako Kirol Teknikariaren zikloak kentzearen kontura".

Bestetik, Nafarroako Parlamentuko Hezkuntza Batzordera joanen dira bi irakasle, Javier

Olo Martinez (Altsasuko alkatea), Iker Manterola Matxain (Sakanako Garapen Agentziako kudeatzailea) eta Alfonso Nuin Cartujo (Bidelagun elkartearen presidentea) asteartean, 15:15ean. Geroa Baik, EH Bilduk eta Izquierda-Ezkerrak eskatuta Sakana LH institutuaren kirol eskaintzaren egoera eta etorkizunari begira dauden aukerak aztertuko dira bertan. Sakandarrek ziklo horien eskaintza ez ezabatzeko eskaera bermatzen duten argudio teknikoak eta datuak emanen dituzte.

Euskaltel Nafarroan hedatzen ari da Landanet-en eskutik.

Lan egin nahi duzu gurekin?

- bidali curriculum: rrhh@logikaline.com edo
- deitu: 943 31 86 06

Bost ikasle talde First Lego Leaguen

Etxarri Aranazko eskolako talde bat eta Olatzagutiko eskolako lau talde Iruñeko Baluarte aretoak igandean hartuko duen ekitaldian ariko dira. Programak ikasleen artean zientzia, teknologia, ingeniari eta matematikak sustatu nahi ditu

ETXARRI ARANATZ / OLATZAGUTIA

Etxarri Aranazko San Donato eskola publikoko 5. mailako 14 ikasle eta Olatzagutiko Domingo Bados eskola publikoko 4 mailako 19 ikasle beraiei proiektuei azken ukituak ematen ari dira. Klasean landutakoa Iruñean aurkeztuko dute igandean, XIII. First Lego Leaguen.

Olatzagutiko eskolako irakasle Andoni Garabietak Fortunak azaldu duenez, "azaroan hasi ginen. Dena berria zen. Robotika ezagutza gutxieneko batzuk jaso zituzten ikasleek. Piezak nola erabili, sentsoreak eta motorrak ulertu eta programazioa landu dute. Praktikatzan ikasi dute".

Mugikortasuna hobetzeari eta kirola sustatzeari buruzko proiektuak landu behar zituzten parte hartzaileek. Guztira 18 talde ariko dira etzi. Olatzagutiko irakasleak azaldu duenez, "batez ere inklusioa landu dute. Itsua edo garun paralisia duen pertsonen jolas inklusiboak, denondako jolasak nola egin landu dute. Konfinamendu egoeran etxean zer kirol egin daitekeen jakiteko aukera ematen du beste batek".

Etxarrikoen artean ikusmen urritasuna duen ikasle bat dago. Proiektua gauzatzeko pilota aukeratu zuten. Yera Agirre Na-

Igandean, 09:15etik aurrera, labur.eus/UZMyy ekitaldia ikusteko aukera izanen da.

farroako pilota txapelduna eta Jon Gorriti pilotaria gonbidatu zituzten. Denek pilotan aritzeko zituzten bi hipotesiak kontatu zituzten: pilota kolore fosforitoz margotzea edo pilota barruan kaskabiloa sartzea. Bien bidez Zulaika pilotagilea ezagutu zuten. Harenean proba egin zuten kaskabiloaren ideiarekin. Baina pilotak hainbat kapa dituzenez, ez zen entzuten. Azkenik, metalzko bola bat sartu zioten. Etxarri Aranazko eskolako irakasle Oihana Urdangarin Iriartek azaldu duenez, "botea egitean

zarata egiten du. Hainbat kapa gehiago jarri genizkion pilota motelagoa izateko eta bote bakanerara beharrez bi edo hiru botea jolasten dugu". Proiektu horrekin batera, robota programatu dute, hainbat kirol makina erabili dituzten.

Estreinakoz parte hartuko dute etxarriarrek eta olaztiarrek ekimenean. Garabietak esan duenez, ikasleek "izugarri disfrutatu dute". Urdangarin ere azpimarratu du "ikasleek pila bat ikasi" dutela, "matematika eta fisika kontzeptuak landu ditugu".

Biak Bat elkartearen bideoklipa larunbatean mustuko da

Bizipoza elkartearen 'Mundu berri bat guztiontzat' lanaren barruan dago. Disko liburua salgai dago

ALTSASU

Bizipoza elkartearen xedea da izaera bereziko gaiak lantzen dituzten haur eta familien ongizatea helburu duten elkarteak laguntza afektiboa eta materiala eskaintzea. Eta horren baitan

Mundu berri bat guztiontzat proiektua sortu dute. Bizipozako 11 elkarteendako ekoiztutako lana da. Haien artean dago Biak Bat elkarte altsasuarra. Elkarrekin batera 34 euskal sortzaile elkarlanean aritu dira. Emaizta?

12 abestiz eta 11 bideoklipaz osatutako CDa, DVDa eta liburuxka.

Kantu eta bideoklipen oinarria elkartearen egunerokoan lantzen diren gaiak eta haien errealitateak dira. Hala, elkartearen mezua musika, hitza eta irudiaren bidez gizarteratzeko modua izan dute. Biak Baten kantuak *Amigo* izenburua du. Abestiaren musika Xabier Zaballarena da eta hitzak Leire Bilbao Barruetabeñarenak dira. Azken horiei ahotso Anabel Arraizak eta Mikel Urdangarin Abasolok jarri diete.

Lakuntzako kintoek San Sebastianetan Alkate Dantza dantzatu zuten.

Kintorik gabeko urtea bukatzeko azken lau herrien errepasoa

COVID-19 gaitzik ez balego festa handia lukete Uharteko, Lakuntzako, Arbizuko eta Etxarriko kintoek

SAKANNA

Berez, Uharteko Arakilgo kinto ospakizunak atzo hasi beharko lukete. Baina aurtengo Uharteko Arakilgo ez da ez kinto ez ihote ospakizun izanen. Hamar gaztek osatzen dute aurtengo kintada: Ainhoa Agirre, Andoni Razkin, Eider Urdanoz, Ekai Dorronsoro, Ibai Babace, Ibon Iribarren, Munnir El Akkari, Julen Sanchez, Natalia Navarro eta Mikel Navarro. Ospakizuna urte bat atzeratu eta hemendik aurrera kintoek 18 urte beteta dituztela ospatuko dira kintoak. Hala jakinarazi diote udalari.

Lakuntza

Aurtengo kinto segizioa 23 lakuntzarrek osatuko lukete, 12 kinto gaztek eta 11 kintok. Azken horiek honakoak dira: Ainhoa Arraiza, Ione Li Berreguero, Manex Alegria, Aitor Ondarra, Amaia Andueza, Irene Gartzandia, Gorka Cocera, Andoni Añazco, Jon Zubillaga, Hodei Alegre eta Sael Ozoria. Gauzak ongi astelehen eta asteartean Lakuntzan nabari-nabaria litzateke haien presentzia. Baina kinto ospakizunak bertan behera uztea erabaki dute eta heldu den urtean ospatuko dituzte. 2022an hiru kintada elkartzeko dira ospakizunean: aurtengoak, heldu den urtekoak eta kinto gazteak.

Arbizu

Hamasei gaztek osatzen dute aurtengo Arbizuko kintada: Alain Gorriti, Haritz Estanga, Iraitz Petriati, Goiatz Mendiñueta,

Igaratz Reparaz, Ioritz Gorrotxategi, Leire Urkia, Mikel Imaz, Mikel Chacon, Naroa Nuñez, Nerea Etxabarri, Xabi Murugarren, Aitzol Gaintzarain, Aintzira Arretxe, Ane Iza eta Higer Balda. 15 urte zituztela egin zuten festetako atorra, kuadroan txuri-urdina eta bizkarrean Petralak irakur daitekeena. COVID-19ari aurre egiteko neurriek festa urte bat atzeratzea ekarri du. 2022an 2003an eta 2004an jaiotakoek elkarrekin ospatuko dute kintada.

Etxarri Aranatz

17 gaztek osatzen dute aurtengo Etxarri Aranazko kintada: Iker Kintana, Xabier Igoa, Iraia Karasatorre, Nazaret Arbizu, Emma Garcandia, Ane Mendiola, Eider Vicente (Bakaiku), Naiara Varas, Adur Lizarraga, Oihan Irigoien, Joanes Mikeo, Jon Erdozia, Naroa Martinez, Naroa Otxoa, Asier Palomares, Ane Morentin eta Jon Salinas.

Etxarri Aranazko kintoek beraien festa behar bezala antolatu ahal izateko aurreneko diru eskea abenduaren 31n egin zuten. Astearte iyotean ere kinto eskean ariko dira, baina COVID-19 gaitzari aurre egiteko neurriek kalean sei pertsona baino gehiago elkartzeko debekatzen dutenez, kintoek banaka edo binaka etxetik eske egingen dute, beti ere, osasun neurriak betez. Txarangak lagunduta egiten dute normalean eske hori, baina aurtengo hori ezinezkoa denez, herria alaitzeko musika bafleren batek aterako da.

Irurtzun

Ihoteak Sakanan

Arbizu

Lizarraga

Lakuntza

Metamorfosia

Garai batean negua urtaro zaila zen. Azaroan prestatutako txerrikia pixkanaka bukatzen ari zen, baita udaren bukaeran jasotako uzta ere. Beraz, gosete eta hotz garaia zen negua. Neguaren amaiera ezinbestekoa zen haiendako. Bizitza berri bat zekarren udaberriak. Horregatik, neguari amaiera emateko, lurra esnatzeko eta udaberriari ongi etorria emateko festa bat ospatzen zuten: Inauteriak. Janariz, edariz eta zarataz beteriko festak ziren, eta hauetan zenbait erritu eta sakrifizio betetzen ziren ere. Erritu hauekin sinesten zuten lurra esnatu eta ernalduko zutela. Hau da, garai hobeak iritsiko zirela. Inauteri garaiak ere egunerokotasunarekin apurtzeko aukera eskaintzen zuen.

Aurten ospatuko ez diren inauteriek, ihoteek, karnabalek edo aratusteek jatorri paganoa dute. Erromatarren garaiko Saturnalia Saturno jainkoaren omenez egiten ziren festak oinarri direla diote askok. Festa hauetan asko jaten eta edaten zuten, eta esklabuei askatasun apur bat ematen zieten. Hala ere, urtean zehar ospatzen ziren festa ia gehienak bezala, erlijio katolikoak bereganatu zituen eta, gaur egun, garizumaren aurreko egunak direlakoan ospatzen da mozorroak nagusi diren festa.

Erlijio kristauaren arabera, Aste Santuaren aurretik fededunek berrogei eguneko baraualdia eta sakrifizio egunak bete behar dituzte. Horregatik, sakrifizio garaia hasi aurretik, askatasun pixka bat ematen zitzaaien. Antxon Agirre Sorondo Euskonews-erako egindako artikulua batean aipatzen duenez, baliteke kristautasunak Garizumarekin garaiko eskasiaren sakralizazioa egin izana.

Gosete eta hotz garaia amaitzeko, lurra esnatzeko eta udaberriari ongi etorria emateko hainbat erritu egiten ziren inauterietan, gaur egungo inauterietan islatzen eta errepresentatzen direnak. Erritu hauek egiteko mozorroak erabiltzen ziren. Ekaitz Zilarmendik Argia.eus-en publikatutako artikulua batean azaldu zuenez, euskaraz modu asko daude mozorro esateko. Alde batetik, disfraz edo maskara izan daiteke. Baina mozorro ere zomorro edo intsektua izan daiteke. Eta Sakanako inauteriak hitzaren azken adiera honekin zerikusi handiagoa dauka; hortaz, inauterietan metamorfosi bat gertatzen da, herritarrak intsektizatzen dira, zomorro bihurtzen dira: mozorro, moxorro, momotxorro, mamuxarro, zamarro... dira. Mozorroek lurrak kaltetu dezaketenez zomorroen kontra lurrak garbitzen dituzte.

Altsasu

Iturmendi

Berreskuratzen

1936ko gerran herri inauteri gehienak desagertu ziren. Unanuko mamuxarroak eta muttuak izan ziren denboran iraun zuten ia bakarrenetarikoak. Besteak pixkanaka berreskuratzen joan ziren 1970ko hamarkadatik aurrera. Esaterako, 1982. urtean herriko talde batek eta Galdakaoko Andra Mari dantza taldeak egindako ikerketa lanari esker Altsasuko inauteriak berreskuratu zituzten eta 1992. urtean herriko talde batek Olaztiko inauteriak berreskuratu zituen.

Ziordian gehiago itxaron behar izan dute, baina 2019an herri inauteriak berreskuratu zituzten: zomorroa, pezkina eta artzainak. Herriko zortzikoa berreskuratu zuten ere. Uharte Arakilen 2020an Herri desagertuen dantza ospatzen hasi ziren, eta suaren inguruan euskal inauterietako mozorroekin dantza egin zuten.

Zomorro txikia
Ziordia

Popina erretzen
Ziordia

Euskal inauterien mozorroak
Uharte Arakil

Joaleak
Uharte Arakil

Herri desagertuen dantza
Uharte Arakil

Pezkinak eta zomorroak
Ziordia

Egunerokotasunarekin haustura

Inauteriak egunerokotasunarekin apurtzeko festak ziren eta, horregatik, gaur egun garai bateko nekazal giroko bizitza erakusten dute ere; iraganeko elementuak erabiltzen dira. Izan ere, festa horietarako herritarrek eskura zituzten jantziak eta elementuak erabiltzen zituzten: Narruak, zakuak, trapu zahar-
rak, animalien hezurak eta burezurak, mahoizko prakak, artilezko galtzerdiak eta abar.

Olaztik inauterietan garai bateko bizitzaren errepresenta-
zioa egiten dute: apaiza, medikua, almirantea eta basozaina konpartsa-
ren parte dira. Ziordiko artzainak ere garai bateko artzainez jantzita
doaz, baina aurpegia zikidunta du eta danborra edo saski bat darama
eskuetan.

Zomorroak
Ziordia

Garai bateko bizitzaren
errepresentazioa
Olatzagutia

XIX. mendeko Burundako
emakumea
Olatzagutia

Apaiza eta basozaina
Olatzagutia

Artzaiak
Ziordia

Kamarroa
Bakaiku

Kamarroak
Bakaiku

Kamarroak
Bakaiku

Mamuxarroa
Unanu

Zamarroak
Olatzagutia

Moxorroak
Arruazua

Garbikuntza eta ena

Lurra esnatu eta ernaldutik behar da, uzta oparoa izan dadin. Horretarako, eskuetan egurra ematen dute. Makilarekin lurrian jotzean natura esnatu e

Unanuko mamuxarroek urritzarekin eta Lakuntzako zatamarruek, Arruaz txatarrek, Urdiaingo momoxorroek makilekin lan hau egiten dute. Kamarroak bat daramate.

Altsasuko momotxorroek ere eskutan daramatzaten sardearekin izua sortzen dute. Gainera, goldaren bidez lurra lantzen dute ere, nekazari batek ko zamarroek gurdi batetik ongarria, lokatza eta hautsa botatzen zuten er jendea jo eta errautza botatzen diete, alde batetik, izpiritu gaiztoak eta izu lurrak ernaltzeko. Ziordiko pezkinek ere pertz batean errautsa darama eta

Mamuxarroa
Unanu

Txatarra
Etxarri Aranatz

Txatarrak
Etxarri Aranatz

Zatamarruek
Lakuntza

Momotxarro txikiia
Urdain

Momotxarro handia
Urdain

nkortazuna

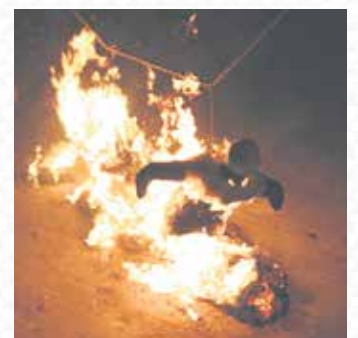
mozorroek makilak edo sardeak ez ezik, ernaltzen dute ere. zuko moxorroek, Arbizuko eta Etxarriko roek Bakaikun zaparrak deitutako makil tu ez ezik, lurra esnatzen dute eta ernalt- hautsa botatzen duen bitartean. Olazti- e. Ihabarko moxorroek erratzarekin rriteak kanporatzeko eta, bestetik, botatzen doa.

Aitexarko
Etxarri AranatzAtxon zarkoa
IrañetaKixkimau pinttoren erretxea
Etxarri Aranatz

Ajustiziatuak

Ihabarren aitexarko, Hiriberri Arakilen aitittarko, Irañetan atxon zarkoa, Arbizon aittun aundiya eta amiñ txikia, Etxarri Arana-zen kixkimau pintto... Hainbat herritan inauterietako azken egunean, astearte inauterietan orokorrean, pertsonaia edo panpin bat erretzen da. Aitexarko eta atxon zarkoaren kasuan lapurrak ziren, eta horregatik moztarrok harrapatzen dituzte- nean erretzen dituzte. Ihabarren Landarra niniarekin aitexar-koaren atzetik doa, exekututuko dutelako negar egiten. Papin hauekin herriak urteko bekatu eta frustazioak erretzen zituen, aro berria dagokion moduan hasteko. Bestetik, zaharra erretzeko ere erabiltzen dira papin hauek.

Aitittarko
Hiriberri ArakilKixkimau pintto
Etxarri AranatzAittun aundiya eta amiñ txikia
ArbizuAittun aundiya eta amiñ txikia
Arbizu

Momotxorroa
Altsasu

Lurra esnatzea

Tulun-tulun. Klak, klak. Pum! Ttakun, txakun. Danba! Lurarren kontrako makil eta sarde kolpeak, joare hotsak, oihuak eta abar euskal inauterietako beste elementu batzuk dira. Zarata lurra esnatzeko erabiltzen da, eta, bide batez, negua amaitutzat emateko.

Hots hauek sortutako zaratak, gainera, izua sortarazten dute eta, aldi berean, mozorroak identifikatzeko eta bere norakoa ezagutzeko aukera ematen dute ere. Hortaz, joareen hotsak eta kolpeak zentzu garbitzailea dute ere: izpiritu gaiztoak eta izurriteak alde egiteko zarata egiten da.

Sakanako hainbat herritako mozorroek zarata sortzen dute; esaterako, Irurtzunen joaldunak ateratzen dira, Unanuko mamuxarroek zintzarriz betetako gerriko bat daramate, Iturmendiko jitomoxorroek herritik zarata egiten dute eta Altsasuko momotxorroek joareak daramatzate.

Neguko loaldiaren ondoren hartza esnatzen da Ihabarren, aro berriaren adierazle. Izpiritu gaiztoak uxatzeko jendearen artean izua sortzen du Hartz handiak ere.

Hartza
Ihabar

Jitomoxorroek
Iturmendi

Mamuxarroa
Unanu

Sorginak
Altsasu

Joaldunak
Irurtzun

Tulun-tulun. Klak, klak. Pum! Ttakun, txakun. Danba!

Puska biltzea

Neguaeren amaieran jakiak urriak izaten hasten ziren, beraz, herriko gazteek puska biltzea egiten zuten. Baserriz baserri eta etxez etxe jatekoa eta edatekoa hartzen zuten, eta horrekin bazkari edo afari bat egiten zuten. Inauteri garaiak puska biltzea egiteko azken aukera eskaintzen zuten.

Gaur egun, elikadura falta ez dagoen arren, puska biltzea inauterietako ohituretako elementu garrantzitsu bat da Sakanako hainbat herritan, esaterako, Ihabarren, Hiriberri Arakilen, Irañetan, Lizarragan baita Altsasun ere.

Puska biltzea
LizarragaPuska biltzea
IhabarMaskaritak
AltsasuMaskarita
AltsasuEzkontza
Altsasu

Aro berri bat

Zaharra erre edo kendu, bizitza berriari lekua egiteko da inauterietako errituen beste helburuetako bat. Sakanako hainbat pertsonaia horri lotuta daude, esaterako, Altsasuko maskarita eta ezkontza. Maskaritak ohe oihal zahar bat darama, zaharra kanporatzeko adibide bezala eta ezkonberriek bizi berri bat adierazten dute.

AGENDA

EMAIGUZUE ZUEN EKITALDIEN BERRI ASTEAZKENEKO EGUERDIA BAINO LEHEN. Tel.: 948 56 42 75 / kultura@guaixe.eus

OSTIRALA 12

ALTSASU Gazte agenda: Mahai jolasen arratsaldea.
18:00etatik aurrera, Intxostiapunta gazte gunean.

HIRIBERRI ARAKIL Ombuaren itzala egitasmoaren aurkezpena Patxi Bisquertekin.
19:00etan, kontzejuan.

ARBIZU ETA ETXARRI ARANATZ Euskal Presoak Euskal Herrira elkarretaratzea.
20:00etan, plazan.

LARUNBATA 13

ALTSASU Torturaren kontrako eguna. Altsasuko torturatuekin hitzaldia. Ospak antolatuta.
11:00etan, gaztetxean.

ETXARRI ARANATZ Torturaren aurkako eguna: Sakanan 149+ #aznugal. Iluntasunetik argitasunera elkarretaratzea. Sortuk eta Ernaik antolatuta.
13:00etan, Mikel Arregi plazan.

ALTSASU Torturaren kontrako eguna. Kontzentrazioa. Ospak antolatuta.
13:00etan, plazan.

ALTSASU Gazte agenda: FIFA arratsaldea.
18:00etatik aurrera, Intxostiapunta gazte gunean.

ALTSASU Pentsionistak aurrera. Sakanako Pentsiodunen, Erretiratuen eta Adinekoen Koordinakundearen manifestazioa.
18:00etan, plazatik.

ALTSASU Producciones

ZINEMA

ALTSASU

IORTIA KULTUR GUNEKO ARETO NAGUSIAN

La última gran estafa gaurkotasunezko filmaren emanaldia
Ostirala 12: 19:00
Igandea 14: 19:30

El padre gaurkotasunezko filmaren emanaldia
Osteguna 18: 19:00

IORTIA KULTUR GUNEKO ARETO TXIKIAN

El profesor de persa zineforum filmaren emanaldia
Igandea 14: 19:30
Osteguna 18: 19:00

maestras konpainiaren
Mentiras cotidianas antzezlan.
19:30ean, Iortia kultur gunean.

IGANDEA 14

ERGOIENA Naturanitzean gozaten: Ipar Martxaren teknikaren ikastaro labor bat eta 3 orduko ibilbidea.
Euskaraz. 12 urtetik aurrera.
10/15 euro (adinen arabera).
10:00etan, Unanuko autobus geltokia.

IRURTZUN Maribel Salas aktorearen **No os lo vais a cree** bakarriketa.
6 euro.
19:00etan, kultur etxean.

ALTSASU Euskal Presoak Euskal Herrira elkarretaratzea.
20:00etan, plazan.

ASTELEHENA 15

ALTSASU Pentsio duinen aldeko kontzentrazioa.
12:00etan, Zumalakarregi plazan.

PEOPLE ART FACTORY

ALTSASU Emakume malgaxearen indarra erakusketa birtuala. Abenduaren 29tik martxoaren 29ra. People art factory webgunean, <https://labur.eus/EmaMalgaxe>.

ALTSASU. Altsasuko herri inauterietako erakusketa: herri ihoteko batzordeak eta herriko ikastetxeetako guraso elkarteek antolatuta. Otsailaren 9tik 21era. Astelehenetik ostiralera 17:30etik 20:00etara, larunbatetan ikuskizuna hasi aurretik eta igandetan 16:00etatik 20:30era Iortia kultur gunean.

ALTSASU Kiki, Koko eta Moko pailazoan **Bizi-bizi zirkua** ikuskizuna.
3,5 euro.
18:00etan, Iortia kultur gunean.

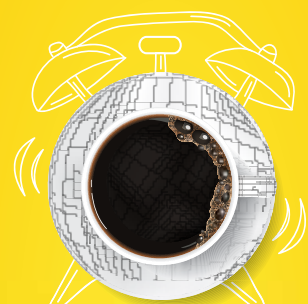
ALTSASU Gazte agenda: Mitoak hausten.
18:00etan, Intxostiapunta gazte gunean.

ASTEAZKENA 17

ALTSASU Hizketaldi literarioak: Kyoichi Katayama idazlearen **Maitasunezko oihua, munduaren erdian.**
18:00etan, Iortia kultur gunean.

ALTSASU Gazte agenda: Dardo txapelketa.
18:00etan, Intxostiapunta gazte gunean.

EGUN ON SAKANA
Goizero 10:00-12:00
Errepikapena 14:00-16:00
web bidez: www.guaixe.eus

ESKELA

Gonzalo López Montes

Mendi eta baso berrietara
joan zara baina gurekin
egongo zara beti

1969ko Lakuntzako kintoak

ESKELA

Gonzalo Lopez Montes

(Lakuntzan hil zen, 2021ko otsailaren 8an, 55 urte zituela)

—Goian bego—

Izan zarenagatik eta erakutsi diguzunagatik ez zaitugu inoiz ahaztuko.
Isiltasunean izan dira zure lana eta bizitza,
beti izango zara gure oroimenean eta bihotzetan.

Galvanizados-eko zure lankideak

JAIOTZAK

- Mikel Salinas Razkin, otsailaren 1ean Altsasun

HERIOTZAK

- Maria Casilda Rojas Bonilla, otsailaren 3an Iturmendin
- Javier Irurzun Larraioz, otsailaren 7an Irurtzunen
- Cipriana Zubillaga Etulain, otsailaren 7an Altsasun
- Gonzalo Lopez Montes, otsailaren 8an Lakuntzan

INFORMAZIO HAU EPAITEGIETAN ETA UDALETAN JASOTZEN DA.
AGERTU NAHI EZ DUENAK, HAN JAKINARAZI DEZALA.

DUELA 25 URTE...

Urdalur uharka mustu zuten

Ur mozketak ugariak ziren garaiari adio esan zioten herri askok Urdalur uharkaren mustutzearekin. Altsasu eta Lakuntza arteko herriak, Etxarri Aranatz salbu, handik hasi ziren hornitzen. Sarea Irurtzuneraino luzatzeko asmoa zegoen. Baita Olatzagutia eta Ziordira ura eramaneen zuen adar bat egiteko ere. Uharka egiteak 3.000 milioi pezeta (18.030.363 euro) balio izan zuen. Nafarroako Gobernu presidente Javier Otano, Herri lan Ministerioko zuzendari orokor Manuel Baldanas eta Sakanako Mankomunitateko presidente Migel Angel Zubiria izan ziren, besteak beste, mustutze ekitaldian.

IRAGARKI SAILKATUAK

HIGIEZINAK

SALDU

Bi garaje plaza salgai
Etxarri Aranatz, oso
prezio onean. Deitu 661
186 576.

LANA/NEGOZIOAK

LAN ESKAINTZA

Gaita irakaslea aldi
baterako kontratazeko
premiatzeko deialdia:
Eskabidea aurkezteko
epea igande honetan,
otsailak 14, amaitzen da
23:59an. Irurtzungo Uda-
laren deialdiaren helbu-
ria da Udal Musika Es-
kolako gaita irakasle
lanpostua aldi baterako
oposizio bidez hornitzea.
B mailako lanpostua da
eta kontratuaren iraupe-
na ikasturte honetan
geratzen den tarterako
da. Irurtzungo Udalak,
gainera, deialdiko hauta-
keta prozesua gainditzeko
dutenekin ordezkapen-
poltsa sortuko du, eta
premia duenean poltsa
horretatik tiratuko du
irakaslea ordezkatzeko.
Deialdiari buruzko infor-
mazio gehiago nahi due-
nak Irurtzungo Udalaren
www.irurtzun.eus web-
gunean du.

IKASTAROAK

Gatazken konponketa
ikastaroa Altsasuko
Intxostiapuntan: Mar-
txoaren 6ean eta 13an,
10:00etatik 14:00etara.
16 - 30 urte bitarteko
gazteei zuzenduta. Plaza
mugatuak dira, 12 euro-
ko kostea du eta ziurta-
giria emango da. 012
deitu, izena emateko

azken eguna otsailaren
28an izango da. Informa-
zio gehiago 948 564 785
/ 607 617 778 tfnoetan.

LEHIAKETA

Liberoamerika argita-
letxearen literatur
lehiaketa: Idalze gazteen
lanak argitaratzeko xe-
dearekin sortu dute deial-
dia. 30 urtetik beherako
pertsonek parte har de-
zakete, edozein delarik
haien nazionalitatea, ja-
torria edo bizilekua. La-
nek gutxienez 40 eta
gehienez 80 orrialde
izango dute, eta Times
New Roman 12 letra mo-
tan tarte bikoitzean ida-
tzita egongo dira. Infor-
mazio osoa <https://liberoamerica.com/izalze-gazteen-literatur-lanak-argitaratzeko-deialdia/web/orrian>.

OHARRAK

Altsasuko isunen aur-
kako taldearen saski
erotikoen zozketaren
zenbaki sarituak: 97,
132 eta 542 izan dira.
Boletoa saldu dizuenare-
kin kontaktuan jarri edo
idatziguzu isunakaltsa-
su@gmail.com helbidera
eta saskia helaraziko di-
zugu. Zorionak irabazleei!!

Lakuntzako Gazte Asan-
bladaren zozketako
zenbaki sarituak: 1.saria
080 (ordezkoa 591), 2.
saria 436 (ordezkoa 393)
eta 3. saria 196 (ordezkoa
600). Zenbaki saridun bat
izanaz gero idatzi haren
sare sozialetara edo la-
kuntzakogazteasanbla-
da@gmail.com helbidera.

Mikel Arregiri buruzko
liburua honako tokietan
erosi daiteke: Lakuntzan
Ogi berrin, Aliproxen eta
Estankon; Etxarri Ara-
natzten Kaxeta liburu
dendan eta Altsasun Ar-
katz liburu dendan. 15
eurotan dago salgai.

Gazte Agora: Izen hori
duen ekimen horren bai-
tan Eusko Ikaskuntzak,
Euskadiko (EGK) eta Na-
farroako Gazte Kontsei-
luek (NGK) bat egin dute.
Parte hartze foroan bidez
"Gazteen aniztasuna eta
gobernantza eredu ber-
riari: Mugaz gaindiko
gazteen lankidetzarako
oinarriak" txostena egin
dute (<https://labur.eus/IfFrV>). Apirilean gazteia-
ren inguruko Jardunbide
Egokien Foroa egingen
dute eta hartarako pro-
posamenak jasotzeko
epea ireki dute, otsailaren
19ra arte; elkarte, kolek-
tibo eta erakundeen
proposamenak egin di-
tzakete Eusko Ikaskun-
tzaeren webgunearen bi-
tarteaz (<https://labur.eus/6xsya>).

OPATUTAKOAK

Etxarri Aranatz 4 gilt-
za topatu dira: Restau-
rante San Fermin izena
duen giltzarra poan eta
Harzabal dermionan mos-
ketoi gris batean bilduta
dauden 6 giltza. Udale-
txean daude jasotzeko.

Altsasuko alde zaha-
rrean 3 giltza opatu dira:
Mosketoi eta giltzako hori
kolore batean bilduta. Al-
tsasuko udaletxean daude.

iragarki@guaixe.eus

www.iragarkilaburak.eus

ESKELAK JARTZEKO: 948 56 42 75
edo eskelak@guaixe.eus

- Eskelen tarifak: 50,82 € / 96,80 € / 130,68 €
prezio hauek BEZa barne dute.
- Bazkideek %10eko deskontua dute.
- Eskelak jasotzeko azken eguna: Osteguna goizeko 11:00k
baino lehen.

IZARRA

HEMEN, ZURE ONDOAN
AQUÍ, A TU LADO

«Bizitzan badira une batzuk
zeinetan norbait
ondoan behar dugun»

BEILATOKIAK

ALTSASU ETXARRI ARANATZ
Santa Cruz, 6 Nagusia, 2

948 05 90 90 · www.izarratanatorio.com

IRACHE
tanatorioak

Tanatorioak: Altsasu – Irurtzun – Lekunberri – Betelu – Leitza

“Betidanik”

948 19 70 70
@Grupolrache
Grupolrache
www.tanatoriosirache.es

SASKIBALOA Senior mailako CBASK-IFUEL taldea lanera

Asteburuan senior mailako Nafarroako saskibaloitxapelketak hasiko dira. Altsasuko CBASK saskibaloitaldeko CBASK-IFUEL taldeak Senior mailako 2. maila autonomikoan jokatzen du, eta bihar, larunbata, ligako 1. jardunaldian Liceo Monjardin taldea hartuko du Zelandin 16:00etan hasiko den partidari. Liga hasteko gogotsu daude CBASK-eko senior mailakoak eta zaleei partidara gerturatzeko gonbita luzatu diete, partida 100 ikuslek jarraitu ahal dutelako.

Bi ordu beranduago, 18:00etan, Autonomia Arteko 2. Mailan dabilen CBASK-Jatormen taldeak Iruñeko San Ignacio taldearen kontra jokatuko du Zelandin. Berez Errioxako talde baten kontraritzea baitzegokion talde altsasuarrari, baina mugak itxita daudenez, San Ignacio talde nafarraren kontrako partida aurreratzea lortu dute. Zaleak Zelandira gerturatzera animatu dituzte, euren babesa sentitu eta giroa paregabea izateko.

ARETO FOTBOLA Xotaren eta El Pozoren arteko partida atzeratu da

Osasuna Magna Xotak El Pozo Murcia taldea hartu behar zuen larunbatean, 12:00etan, Anaitasun, baina talde murtziarreko zenbait jokalar berrogeialdian daude aurreko astean klubeko kide batek COVID-19 testean positibo eman zuelako, eta lehiaketako epaileak partida atzeratzea erabaki du. Epaileak berak erabakiko du atzeratutako partida noiz jokatuko den. Ildo honetan, Osasuna Magnaren eta Aspil Riberraren arteko atzeratutako derbia otsailaren 23an jokatuko da, Tuteran.

Aurreko asteburuan Osasuna Magna Xotak jipoi ederra jaso zuen Ferrolen, 6 eta 3 galdu baitzuen sailkapenean azkena den O Parrulo taldearen kontra. Imanol Arregi oso kritikoa izan zen, eta nabarmendu zuen talde berdeak ezin duela permititu zenbait gol jasotzea. "Jasotzen ditugun zenbait gol barkaezinak dira" azaldu zuen. Halaber, erasoan eraginkortasuna falta zaiela gaineratu zuen.

Lagun Artea kategoria berria mustutzeko gogoz

FUTBOLA Igandean 1. Maila Autonomikoan debutatuko du Lagun Arteak. Gares taldea hartuko du Lakuntzan, 16:00etan. Aldiz, Etxarri Aranatz futbol taldeak aurten ez jokatzea erabaki du. Altsasuk 15 egun barru ekingo dio Erregional Mailako ligari

Asteburu honetan bi futbol liga hasiko dira: 1. Maila Autonomikoa eta Preferente maila. Erregional maila, gazteen maila eta azpiko kategorien hasiera 15 egun atzeratzea erabaki du Kirol Institutuak.

Jaitsierarik gabe

Asteartean Nafarroako Futbol Federazioak ez ohiko batzar orokor telematikoa egin zuen. Bertan erabaki zen denboraldi honetan, 2020/2021 denboraldian, kategoria guztietan ez dela jaitsierarik egongo. Halaber, aurtengo ligan ez direla ariko erabaki duten taldeei ez dietela inolako zigorririk jarriko zehaztu zen. Horretaz gain, batzarrak erabaki zuen Nafarroako Kirol eta Gazteria Institutuak erregional mailako, jubenilen mailako eta behe mailako kategorien ligan hasiera otsaileko azken astebururitik harago atzeratzen badu, hauek ez direla jokatuko.

Lagun Arteak Gares hartuko du igandean Zelai Berrin

Lakuntzako Lagun Arteak taldeak preferente mailatik 1. Maila Autonomikora igotzea lortu zuen iaz. Pandemiak martxoan guztia geldiarazi zuenean Lagun Arteak Preferente mailan bigarrena zen, 1. Maila Autonomikora igotzeko postuetan sailkatuta. Nafarroako Futbol Federazioak erabaki zuen ez zela jaitsierarik egongo eta ez zela igoera faserik jokatuko. Horrela, Lagun Arteak mailaz igo zen. Bi urtetan bi igoera segidan lortu zituen talde lakuntzarrak, aurreko denboraldian erregional mailatik preferentera igo baitzen.

Lagun Arteak igandean mustuko du kategoria berria. Gares taldea izango du aurkari igandean, 16:00etan, Zelai Berrin. Liga hasteko gogotsu daudela azaldu du Lagun Arteako futbol koordinatzaile Asier Arregik. "Jokalariei proposatu genien ea

Larunbat goizean Itxesaldan entrenatu zuten Lagun Arteako taldeak.

"KATEGORIA BERRIAN HASIKO DIRENEZ, JOKALARIAK OSO MOTIBATUTA DAUDE" ASIER ARREGI

aurten jokatzeke prest zeuden, eta ez zuten zalantzarik izan. Baietz esan zuten eta aurrera. Urte guztia itxaroten egon eta gero, jokalariek liga hasteko gogoz daude, pozik. Kategoria berrian hasiko direnez, oso motibatuta daude. Gainera, federazioak aurten jaitsierarik egongo ez dela erabaki duenez, presiorik gabe jokatuko dute eta, egia esan, hasteko amorratzen gaude".

Iazko talde ia bera izango du Lagun Arteak. Jesus Martin Davilak jarraituko du entrenatzaile, eta plantillan aldaketa gutxi daude. Igandean hasiko den ikuskizunerako prest daude Lakuntzan.

Bestalde, Lagun Arteako jubenilen taldea kategoria berria mustutzeko irrikaz dagoela gaineratu du Asier Arregik. "Iaz jubenilen 2. mailatik 1. mailara igo zen Lagun Arteak, baita Al-

tsasuko jubenilen taldea ere. Aurten jubenilen talde oso polita dugu eta hemendik bi astera liga hasteko gogoz gaude".

Etxarri Aranatzek aurten ez jokatzea erabaki du

Aldiz, Etxarri Aranatz futbol taldeak 2020/2021 ligan ez jokatzea erabaki du. Asteburuan hasiko da Preferenteko aurtengo denboraldia, baina Etxarri ez da ariko. "Dagoen panoramarekin azkenean ez hastera erabaki zen" azaldu dute klubetik.

Federazioak erabaki duenez aurten lehiatuko ez diren taldeek ez dutela zigorririk jasoko eta ez dela jaitsierarik egonen, Etxarri Preferente mailari eusten dio eta nahi izanez gero, 2020/2022 denboraldian maila berean jokatzeke aukera izanen du.

Altsasu Erregionalean hasteko zain Altsasu futbol taldeak Erregional Mailako 2020/2021 denboraldia-ri ekingo dio bi asteburu barru, azken orduko aldaketarik ezean. Data gertu izateak entrenatzeko gogo eta motibazio gehiago eman die. Halaber, Altsasuko jubenilen taldeak 1. mailako jubeniletako liga bi aste barru hasiko du.

June Kintana lanean. IRATI AIZPURUA

50,50 metroko jaurtiketarekin hasi du denboraldia

DISKO JAURTIKETA June Kintanak lehiakorra izateko 60 metrora hurbildu behar duela oso argi du

June Kintanak 2021 denboraldia-ri ekin dio. Aurreko larunbatean disko jaurtitzaille bakaikuarak Leongo Errendimendu Altuko Teknikazio Zentroan antolatutako kontrol saioan debutatu zuen, eta diskoa 50 metro eta erdira jaurti zuen. Denboraldia ongi hasi du, baina atleta bakaikuarak nazioarteko txapelketetan ditu begiak jarritar-tartean Joko Olinpikoak daude, eta nazioarteko hitzorduetan lehiakor izateko 60 metrora gerturatu behar duela oso argi du. 25 urte ditu, gaztea da, eta progresiorako aukerak baditu. Bere marka pertsonala 56,30 metrokoa da, duela 3 urte Polonian egindako jaurtiketan.

"Sentsazioak onak izan ziren, entrenamenduetan ere gustura nabil, eta horrek konfiantza ematen du" nabarmendu du Kintanak. Iaz lesionatuta ibili zen, baina badirudi bide onean dagoela. Asteburuan beste kontrol saio batean parte hartuko du, Montijon jokatuko diren Espainiako Txapelketak eta Jaurtiketa Luzen Txapelketa Nazionala prestatzeko. Manuel Martinez entrenatzailearen esanetara trebatzen da eta entrenamenduetan aldaketak sartu dituzte, aurreko urteko denboraldi bereziari buelta emateko.

2008an jokaturako Altsasuko Kroseko irudia, Felix Benjumea korrika betean dagoela. ARTXIBOA

Dantzalekura begira

ATLETISMOA / KROSA Igandean 34. Altsasuko Krosa hartuko du Dantzalekuk. Kros herrikoia 09:00etan hasiko da, Nafar Kirol Jolasak 10:30ean eta federatuen lasterketa, Nafarroako Kros Luzeko Txapelketa izanen dena, 12:40etik aurrera

Maidar Betelu Ganboa ALTSASU
Igandean 2021eko Nafarroako lehen lasterketetako bat hartuko du Dantzalekuk: 34. Altsasuko Krosa. Goizeko 09:00etatik hasita arratsaldeko ordu biak pasa arte, hainbat lasterketaz gozatzeko aukera izango da.

Hiru proba nagusi jokaturiko dira: goizeko 09:00etan Altsasuko kros herrikoia edo opena abiatuko da (8.900 m), goizeko 10:30etik aurrera Nafar Kirol Jolasetarako baliagarria den kategoria txikiendako Altsasuko Krosa, eta eguerditik aurrera federatuen mailako 34. Altsasuko Krosari ekingo zaio, aldi berean Nafarroako Kros Luzeko Txapelketa izanen dena. 12:40ean emakumeen lasterketa abiatuko da, eta 13:20ean gizonezkoena. Euririk iragartzen ez dutenez, krosaren maitaleek goiz ederra pasatzeko aukera izango dute Dantzalekun.

Dantzaleku Sakana Atletismo Klubak eta Nafarroako Atletismo Federazioak antolatu dute 34. Altsasuko Federazioa, elkarlanean. "Federaziotik hots egin ziguten, Altsasuko Krosa antolatzeke asmorik ote genuen galdetzeko eta euren interesa azalduz. Altsasuko Nafarroako kros beteranoena da, izena eta historia du. Guk beti ezagutu izan dugu, izen handiko korrikalariak aritu dira bertan, Mariano Haro, Fernando Cerrada eta garaiko onenak, esaterako, eta, jakina, guk Altsasuko Krosa mantendu nahi dugu. Nafarroako Federa-

"OSASUNA LEHENETSIZ, KIROLA EGIN NAHI DUGU, BEHARREZKOA DELAKO" PEIO BERGARA

zioak Nafarroako Kros Luzeko Txapelketa hemen egitea proposatu zuen eta aurrera egitea erabaki genuen" aipatu digu Dantzaleku Sakanako Peio Bergarak.

Ahaleginak erantzun bikaina izan du

COVID-19 pandemiak probaren antolakuntza zaildu duela aitortu du Bergarak, baina hala ere, lasterketa aurrera ateratzera animatu direla. "Oso argi dugu osasuna eta segurtasuna guztia- ren aurretik daudela, baita kirolaren aurretik ere; baina hori kontuan hartuta eta eskatutako protokolo guztiak beteta, kirola egin nahi dugu, beharrezkoa delako. Eta gauden egoeran, are gehiago. Jendeak halako proben beharra du. Horregatik lasterketa ateratzeko ahalegina egin dugu, eta federatuen mailako

lasterketaz gain, proba herrikoia egingo dugu, bertako korrikalari- rei ere aukera emateko" nabarmendu du Bergarak.

Ahalegin horrek fruituak izan ditu, Altsasuko Krosak harrera ezin hobea izan duelako. Korrikalari askok eman dute izena jokatu diren lasterketetan aritzeko, baina pandemiagatik mugak daude, bai parte hartzaileen kopuruaren aldetik eta baita jatorriaren aldetik. Esaterako, lasterketa herrikoian gehienez 125 korrikalari aritu ahalko dira -120 daude izena emanda dagoeneko eta tokiren bat egonez gero www.dantzalekusakana.com webgunean eman daiteke izena-, eta federatuen mailako lasterketetan gizonezkoen proban gehienez 125 korrikalari parte hartu ahalko dute eta emakumezkoetan beste horrenbestek. NKJ-ean ere mugak daude. Jatorriaren aldetik, Nafarroako Gobernuak zehaztutako erabakiak jarraituz, soilik korrikalari nafarrek hartu ahalko dute parte. "Dei ugari izan ditugu Errioxatik, Valladolidetik, Arabatik, Gipuzkoatik, Bizkaitik... Altsasuko Krosean parte hartu nahi dutela galdeginenez. Klubetik erantzuten diegu ezinezkoa dela, eta Nafarroako Atletismo Federaziora bideratzen ditugu, federazioak Nafarroako Kirol Institutuak eskatutako COVID-19 arauak betetzen direla ziurtatu behar baitu" gaineratu du Bergarak.

Dantzalekuko pistak, burbuila

Pandemia dela eta, protokoloak zorrotzak dira. "Hasteko, probak arduradun nagusi bat izan behar duela eskatzen du protokoloak, edozer gertatuz gero pertsona horrengana jotzeko. Federaziotik klub bakoitzak COVID-19 arduradun bat izatea eskatzen du, eta kasu honetan, Dantzaleku Sakana Atletismo Klubeko ordezkaria ni izango naizenez, ni ere lasterketako arduradun nagusi izendatu naute" azaldu digu Peio Bergarak. Jakina, korrikalariak beharrezko osasun neurri guztiak hartuko dituzte. Euren arteko distantzia mantentzeko, irteeran, Dantzaleku pistetan, 2 metroko

"KROSAK ERANTZUN BIKAINA IZAN DU. KORRIKALARIAK GOGOTSU DAUDE" PEIO BERGARA

banaketa izanen dute korrikalari- rik. Maskara jantzita eraman beharko dute lasterketa hasierara arte, eta gero kendu dezakete, baina helmugara iritsi bezain pronto maskara berriro jantzi beharko dute. Ez da dutxarik egongo, eta saridunek euren sariak hartu beharko dituzte. Bestalde, Dantzaleku pistetan burbuila antzekoa egingo dute. Soilik korrikalariak eta antolatzaleak sartu ahalko dira; ez da ikuslerik onartuko.

Ikusleak ibilbidean, eta euren arteko distantzia mantenduz

Altsasuko Krosa ikustera hurbilduko diren ikusleak pistetatik kanpo prestatutako zirkuituan barna egon ahalko dira, baina euren artean distantziak mantentzeko eskaria egin du antolakuntzak. Halaber, Dantzaleku aurreko San Pedroko Bidea errepidea moztuko da, zirkuitua bertatik pasatzen delako. Oinezkoek Dantzalekutik eta inguruetatik paseatzeko aukera izango dute, baina zirkuituan eta inguruetan egongo diren antolakuntzako kideek zehaztutako argibideak segi beharko dituzte.

Ibilbide zoragarria

Dantzaleku Sakana Atletismo Klubekoek ibilbide zoragarria prestatu dute Altsasuko Krosarako. "Proba guztiak Dantzaleku pistetatik abiatuko dira. Pistetatik aterata Usolarraingo mendererora sartzen da ibilbidea. Han bueltatxo bat egin eta gero, San Pedroko Bidea errepidea gurutzatu eta goiko futbol zelaitik Basoixira sartuko dira korrikalariak, U antzeko ibilbide bat eginez. Buelta hartuta, Dameroaren eta futbol zelaiaren artean xenda bar prestatu dugu, San Pedroko Bidea errepidera aterako dena. Guztira 1.700 metroko zirkuitua da. Aurreko edizioekin alderatuta, aldaketa batzuk egin ditugu. Izan ere, korrikalariak kexatzen ziren zenbait gunetan, Dameroan esaterako, lurrean zuhaitz sustrai asko zeudela eta iltzedun zapa- tillekin korrika egiteko eremu txarrak zirela. Eta tarte horiek kendu ditugu. Belar, lohi eta buz- tin eremuak izango dira korrikalari- rik zapatuko dituztenak. Zirkuitu oso polita da, baina gogorra egingo zaie korrikalari- ei, distantziagatik eta ezaugarrien- gatik. Euri asko egin du azken egunetan eta lohi asko egongo

2008ko Altsasuko Krosean emakumeak pistara sartzen. ARTXIBOA

da. Baina krosetako korrikalariak lohia gustuko dute, eta, hortaz, alde horretatik ez dago arazorik" dio Bergarak, irribarrez.

Nafarroako Kros Luzeko Txapelketa denez, 8.900 metroko distantzia izango du Altsasuko Krosak, distantzia majoa. 20 urtez azpiko federatuek 5.500 metro osatu beharko dituzte Dantzalekuko pistei buelta bat (400 m) eta zirkuituari 3 itzuli- eta 23 urtez azpikoek eta kategoría absolutukoek 8.900 metro Dantzalekuko pistei buelta bat (400 m) eta zirkuituari 5 itzuli-. Izan ere, Altsasun egiten dituzten denborak kontuan hartuko dira Espainiako Kros Txapelketa Luzean ariko diren korrikalari nafarrak hautatzeko, eta horregatik du distantzia hori. Proba herrikoia ere 8.900 metroko distantzia izanen du eta proba goiztiarrena izanen da, goizeko 09:00ean abiatuko baita.

Nafar Kirol Jolasetan ariko diren kategoría txikiko korrikalariendako zirkuitu txikiago bat prestatu dute 500 metrokoa, Uso-larrainen. Nafar Kirol Jolasak goizeko 10:30ean abiatuko dira: 10 urtez azpikoak (500 m), 12 urtez azpikoak (1.000 m), 14 urtez azpikoak (1.700 m), 16 urtez azpikoak (3.400 m) eta 18 urtez azpikoak (3.900 m) lehiatuko dira, hurrenez hurren.

Dantzaleku Sakana Atletismo Klubeko kideak igandeko krosa

"ALTSASUKO KROSA ERREFERENTEA IZAN DA, ETA ANTOLATZEAK BIZIPOZA EMATEN DU" PEIO BERGARA

prestatzen daude buru belarri. "Larunbatean ibilbidea markatuko dugu, eta 30 pertsona baino gehiago ariko gara guztia prestatzen. Eta igandean ere nahikoa lan egongo da, ibilbide guztian barna antolakuntzako kideak egon beharra dugulako, baita pistetan eta gainontzeko lanetan ere. Halako proba bat antolatzeak lana du, baina gustura egiten dugu. Altsasuko Krosa erreferentea izan da ez soilik Nafarroan, espainiar estatuan baita ere, eta probari eusteak bizipoza ematen du" aipatu du Bergarak.

Altsasuko Krosa streaming bidez jarraitu ahal izango da

Altsasuko Krosa ikustera hurbildu ezin dutenek euren etxetik jarraitu ahal dute, Nafarroako Atletismo Federazioak streaming bidez bere webgunean eskainiko baitu lasterketa (www.fnaf.es). Zenbait korrikalarik Go Pro kamarak dituztela egingo dute korrika eta ziur irudi bikainak ikusiko direla.

Dantzaleku Kirol Gunea, 50 urte luze

Duela 50 urte Dantzaleku Kirol Gunea egiteko aurrerapauso handia eman zen, eta gertakari horiek gogora ekarri eta merezitako aitortza egin nahi zaie.

1971 urteko ilbeltzaren 25ean Nafarroako Diputazioko delegazio bat, orduko Nafarroako Foru Diputatu Miguel Javier Urmeneta eta Jose Maria Salinas kirol delegatu probintziala buru zirela, Altsasun izan ziren. Orduko Altsasuko alkateak, Andres Fernandez de Garaialde y Lazkanok, egin zien harrera udaletxean, idazkaria eta Sociedad Deportiva Alsasua taldeko ordezkari bat alboan zuela. Dantzalekuko parajeak eta inguruneak ikusten egon ziren, Altsasun kirol gunea bat jaso ahal izateko. Izan ere, Altsasuk soilik kirol instalazio bakarra zuen, Burunda pilotalekua, eta Altsasuko Udalak aurretik Nafarroako Diputazioari herrian kirol instalazioen bat eraikitzeke egindako diru laguntza eskaria, logikoa eta justua zen herriko populazioa kontuan hartuta.

Nonbait, aurreko alkatearekin, Jesus Etxarriekin, hasi ziren lehen pausoak. 1970. urtean, Altsasuko Udalak sortutako batzorde bat herriko igerilekuak izango zirenak non jaso zehazteko herriko txokoak aztertzen hasi zen. Basomutur eta Dantzaleku izan ziren proposamenetako batzuk. Orduko Diario de Navarra Belarrak jaso zuenez, "Gortaril Beiner jaunak proiektuaren zirriborro bat egiteko ardura hartu du, ondoren batzordean aurkeztu beharko duena, Altsasuko Udalari aurkeztu baino lehen". Bestalde,

Nafar Kirol Jolasetako atletismo jardunaldia, Dantzalekun. ARTXIBOA

1970ko abuztuaren 7ko Diario de Navarra jasotzen denez, Sociedad Deportiva Alsasuak Dantzalekun futbol zelai bat egiteko asmoa zuen, modu probisionalean. Ordura arte fabrika batek utzitako lursailean jokatzeko Altsasuk, Ibarrean, baina fabrikak bere instalazioak zabaltzeko lursaila behar zuen eta garaiko prentsari jasotzen denez, "honen aurrean, Sociedad Deportiva Alsasua Dantzalekun behin behinean futbol zelaia prestatzea, ez du besterik. Bertan, Jaungoikoak lehenbailehen hala nahi dezala, Altsasuk Kirol Gunea jasoko da". Abenduan oraindik ez zen lekualdatzea egin, baina aurki egingo zela pentsatzekoa da.

Aipatu bezala, 1971. urtean Dantzaleku Kirol Gunea jasotzeko egitasmoari behin betiko bultzada eman zitzaion, Nafarroako Diputazioko delegazioaren bisitarekin. Nonbait, Dantzalekuko parajeke edertasunarekin harrituta geratu ziren Urmeneta eta Salinas. Miguel de la Quadra-Salcedo abenturazale eta atleta handia zenaren anai batek, Ernesto de la Quadra-Salcedo

arkitektoak egin zuen Dantzaleku Kirol Gunearen diseinua eta aurre proiektua. Fase ezberdineko plana idatzi zuen, lehentasunetarik hasita: futbol zelaia eta igerilekuak. Beranduago egin ziren atletismo pistak.

Aipatzekoa da Altsasun korrikalari bikainak egon izan direla. Jesus Aldasoro, Ubilla edo Candi Aranz izan ziren herriko 60. hamarkadako korrikalari ezagunak, lasterketa oso garrantzitsuetan aritu zirenak. Esaterako, Jesus Aldasorok, Felipe Villarrealek, Jose Luis Unzuok eta Miguel de la Quadra-Salcedok Nafarroa ordezkatu zuten Espainiako Atletismo Txapelketa batzuetako 4x400 erreleboko proban.

Mariano Harok Altsasun Espainiako Kros Txapelketa irabazi zueneko

Altsasuko Krosa Nafarroako kros beteranoena da. 1972. urtean dagoeneko antolatzen zen. 1978an Espainiako Kros Txapelketa hartu zuen Altsasuk, eta Mariano Haro izan zen txapeldun handia, Fernando Cerradaren eta Jose Luis Gonzalezen aurretik.

Zure edari banatzailea!

Hijos de Goikoetxea

Tel. 948 467 317 - 696 979 279 - Geltoki auzoa 11 - ALTSASU

PORTUKO

okidenja

Altsasu: 948 563 822 (denda)
948 467 153 (lantegia)
Etxarri Aranatz: 948 460 988

Julen Martijak eta Erik Jakak aitortu dute iazko urtearen ondorioak sufritzen ari direla, baina egoerari buelta eman nahi diote.

Binakako Txapelketa: txanponaren bi aldeak

PILOTA Binakako Pilota Txapelketan Joseba Ezkurdia onena itzuli da, Jose Javier Zabaletak agintzen jarraitzen du eta Julen Martija burua altxatzera derrigortuta dago. Asteburuan 7. jardunaldia dago jokoan

Maidar Betelu Ganboa SAKANA

Binakako Pilota Txapelketako azken jardunaldia borobila izan zen Joseba Ezkurdiarendako eta Jose Javier Zabaletarendako. Tamalez, Julen Martijak ezin izan zion jardunaldiari ginda jarri, eta zulotik ezin atera jarraitzen dute Etxeberriko atzelariak eta Erik Jakak.

Sei jardunaldi jokatu, sailkapeneko liderrak Elezkano eta Zabaleta dira (5 puntu), Altuna eta Mariezkurrena bigarrenekin puntutara berdinduta. Olaizola II.a-Rezustak 4 puntu dituzte, Peña II.a-Albisuk eta Ezkurdia-Galarzak hiruna puntu, Urrutikoetxea-Imazek 2 puntu eta Artola ordezkatzan duen Bengoetxeak eta Arangurenak eta Jakak eta Martijak puntu bana.

Joseba Ezkurdia itzuli da

Ezkurdia azken jardunaldiko pilotari onena izan zen, Altunaren baimenarekin. Joseba Ezkurdiaren onenaz gozatzeko aukera izan zuten pilotazaleek,

aurrelari arbizuarra eta Ladis Galarza ikusgarri aritu baitziren noren eta Olaizola II.aren eta Rezustaren kontra. Ezkurdiak eta Galarzak sorpresa ederra eman zuten eta faboritoak mendean hartu zituzten. Ladis Galarza segurtasun handiz aritu zen, eta horrek Ezkurdiari lasaitasun handia eman zion. Horrela, aurreko koadroetan murgildu zen arbizuarra, eta bere abiadurarekin min izugarria egin zion Olaizolari. Zikloi baten moduan, Olaizolaren gaintetik pasa zen.

10 eta 22 irabazi zuten Ezkurdiak eta Ladisek, eta oso kontentut dago bikoak. "Ez dut uste ostiralekoa Ladisekin batera jokatu dudana partidari onena izan zenik; duela bi urte Azpeitian Irribarriaren eta Zabaletaren kontra partida oso ona egin genuen. Baina aitortu beharra dago Olaizola eta Rezusta bezalako bi pilotari handiei irabazteak motibazio gehiago ematen dizula" azaldu zuen Ezkurdiak asteazkeneko material aukeraketan.

Binakako hasierako ligaxkak 7. jardunaldian Ezkurdiak eta Ladis Galarzak Urrutikoetxea eta Imaz izanen dituzte aurkari gaur, ostirala, Zierbenan (22:15, ETB1). "Partida zaila" izanen dela azaldu zuen Ezkurdiak, baina "txispa eta sentsazio onak berreskuratu" dituela aitortu zuen. "Ladis eta biok asko hitz egiten dugu. Batak bestea babestea garrantzitsua da. Nire ibilbidean momentu oso txarrak pasa izan ditut eta zure taldekidearen babesa izatea asko eskertzen da. Hiru garaipen lortu ditugu jarraian, baina kontziente izan behar dugu txapelketa hau oso luzea dela eta guztirako prestatuta egon beharko dugula" azaldu zuen.

IAZKOAREN ONDORIOAK SUFRITZEN ARI DIRELA USTE DUTE MARTIAK ETA JAKAK

Zabaleta, maisu

Larunbatean, Labastidan, garaipenaren bidea berreskuratu zuten Elezkano II.ak eta Zabaletak. Urrutikoetxea eta Imaz izan zituzten aurkari guztira 661 pilotakada gurutzatu ziren partida gogorrean. Une erabakigarrian Elezkanok pauso bat eman zuen aurrera, partidaren ardura gainean hartu eta erasoan hasi zen, oldarkor. Zabaletaren babesarekin, garaipen ederra lortu zuten (16 eta 22). Orain arte Zabaletaz hitz egiten zen bakarrik, baina Elezkanok bere atzaparrak atera zituen eta lider sendoak dira biak. Igandean, Logroñoko Adarragan, Olaizola II.a eta Rezusta izango dituzte aurkari (17:00, ETB1). Goian dauden bi bikoak arteko lehia bikaina espero da eta inork ez du ezer oparituko.

Martijak eta Jakak buelta eman nahi diote

2021 urtea ez da ongi hasi Julen Martijarendako eta Erik Jakarendako. Binakako Txapelketako hasierako ligaxkako 6 partidetatik soilik bakarria irabazi dute. Astelehenean partida oso estua izan zuten Artola ordezkatzan duen Bengoetxearen eta Arangurenaren kontra. Zulotik ateratzeko borroka gogorra izan zen Zeanurikoa, bi bikoak oso paretsu ibili baitziren. Baina azken txanpan Oinatz Bengoetxeak burua hotz izan zuen, Jakaren eta Martijaren kontra 21era berdintzea lortu zuen, eta leitzarrazkazken tanto erabakigarria sakez lortu zuen.

Jaka eta Martija azkenak dira sailkapenean. Larunbatean Labriten jokatu dute, Peña II.aren eta Albisuren kontra (17:15, ETB1). Partida zaila eta gogorra dute aurretik, baina Binakakotik kanpo ez gertatzeko burua altxatu beharrean daude.

Biek aitortu dute 2020 urteko tentsioak eta nekeak "kalte" egin diela eta "iazkoaren ondorioak sufritzen" ari direla. "Bi final jarraian jokatu ostean, gainezka nengoela ekin nion Binakakoari, eta Juleni ere antzekoa pasa zaio. Egoera okertzeko, Julenek bizkarreko minez hasi zuen txapelketa, eta hirugarren partidaren dezentzia izorratu zuen eskua" azaldu du Jakak.

Goitik behera egin dute, baina egoera iraultzeko gogoz daudela azaldu du bikoak. Lan ona egiten ari dira, eta ongi jokatuz gero goraldia iritsiko zaiela uste dute.

Tritoiena izan zen iaz jokaturako bakarria.

Bost mendi lasterketa proba izanen dira Sakanan

MENDIA Lakuntza-Aralar, Triku Trail, Tritoiena, Mendira Joan Etorria eta Km Bertikala iragarri dituzte

Nafarroako Mendi eta Eskalada Federazioak 2021eko Nafarroako Mendi Lasterketen Zirkuitua eta Nafarroako Mendi Lasterketen Txapelketak aurkeztu ditu. Guztira 14 mendi lasterketa jaso dira bertan, tartean Sakanan antolatuko diren 5 proba.

Nafarroako Mendi Lasterketen Txapelketarako 10 probek puntutatu dute, tartean ekainaren 13an jokatu den XVII. Lakuntza-Aralar Mendi lasterketak, ekainaren 27an Etxarrin antolatuko den VII. Triku Trail mendi lasterketak, abuztuaren 29an Arbizuko kanpinean egingen den IV. Tritoiena mendi lasterketak eta urriaren 3an Etxarri Arana-zen prestatuko den XLV. Mendira Joan Etorriak.

Horretaz gain, Aralar Mendi Taldeak irailaren 19an antolatuko den XII. Uharte Arakil Beriain Km Bertikala Nafarroako Kilometro Bertikalen Banakako eta Taldekako Txapelketa izanen da.

Apirilean Sakanako Ibilaldirik ez Iratxo elkarteak ez du apirilaren azkeneko larunbatean Sakanako Ibilaldia antolatuko, pandemia-gatik. Hala ere, ez dute itxaropena galdu, eta pandemiaren bilakaeraren arabera ez dute mendi ibilaldia aurtengo beste dataren batean egitea baztertzen.

Zirika zirkus 'Berrerabizi' ikuskizuna egiten. UTZITAKOIA

Lur orotariko ikuskizunak

la urte bat beranduago Zirika Zirkus konpainia lan berri bat prestatzen hasi da Etxarri Aranazko kultur etxean. Ekainean 'Berrerabizi' mustu zuten, eta hilaren 21ean 'Zinemaz blai' eginen du Irurtzongo kultur etxean

Erkuden Ruiz Barroso IRAÑETA

2020ko martxoaren 18an Zirika Zirkus Irañetako konpainiak *Berrerabizi* "animazioa" mustu behar zuen. "Animazioak egiten ditugunean antzerkia eta zirkua jolasekin nahasten ditugu, eta helburua jendea gai baten inguruan mugitzea da", azaldu du Ainhoa Juaniz konpainiako kideak. Baina bat-batean "munduan zerbait arraroa" gertatu zen eta mustutzea eta aurreikusitako emanaldi guztia bertan behera gelditu ziren. Hiru hila-bete beranduago animazioa izanen zena ikuskizuna bihurtu behar izan zuten, "ezin zelako ukitu". Beraz, ikuskizuna bihurtzeko jolasak zeuden tokian zirku eta antzerki zenbakiak jarri zituzten: "Berrerabili edo genituen ideiak egin behar izan genituen". Ez zuten espero, baina "arrakastatsua" izaten ari da. "Adin guztietako jendea iragartzen zuten, gainera. Kontzientzia handiagoa dela dirudi".

Ekainaren bukaeran, "ahal izan zenean", publikoaren aurrera itzuli ziren, eta urtarilerara arte lanean egon dira. Irañetan, herrian, mustu zuten ikuskizun

berria. Ordutik, "ez gara gelditu, eta egia da pixka bat denetarik egon dela". Udan Pantxika Lamur Juanizek interpretatzen duen pertsonaiak Gozamenez programaren uraren festa ordezkatu zuen, eta mustu berri zuten *Berrerabizi* ez ezik, aurretik egin dako ikuskizunak egin dituzte ere: Ondorengoak, *Txaplintruk*, *Tren Geltokia*... Otsailaren 21ean, 17:30ean, *Zinemaz blai* ikuskizuna eskainiko dute Irurtzongo kultur etxean, aste honetan Noainen egonen dira eta aurrerago Lodosan. "Lan pila bat egin dugu, eta jarraitzea espero dugu".

Zirika Zirkusen lanek gai sozialak lantzen dituzte. Haien izateko moduagatik "subliminalki" mezuak helarazten dituzte. *Zinemaz Blairen* kasuan zinemaren historiaren kontakizuna egiten dute, eta hain ezagunak eta atzean gelditzen diren lanak erakusten dituzte. Gainera, pertsonaien bidez sentimenduak eta nortasunak erakusten dituzte ere. Luis Lainez, Maribel Martinez eta Ainhoa Juaniz ziren aktoreak, baina orain Martinezen ordeza Amaia Leoz ariko da ikuskizunean.

Pandemia

"Guk sortzen ditugun ikuskizunak edonork egin ahal izateko dira. Aldatzen dena da gure energia lekuaren arabera. Baina ikuskizuna berdina da". Lur orotariko ikuskizunak direla esan du Juanizek, beraz, pandemia egoera honetan eta neurri guztiak beteta, egokitzeko "zorte hori" dute. "Egia da ez dela berdin akustika txar bat duen frontoi batean egitea edo kalean egitea, baina egokitzen gara". Ikuskizuna horretarako prestatu dago. "Kalean egitea gustatzen zaigu, baina Euskal Herrian gaudenez..."

Agertokira itzuli zirenean jendeak "gogo handia" duela sumatu zutela esan du. "Egia da haiekin komunikatzea zailagoa dela, baina ikasten ari gara". Hasieran "arraroago eta gogorrago" egiten zen, baina jendearen aldetik "zoragarria" izan dela aipatu du. "Ohitu behar izan gara. Artista bakoitza desberdina da, eta niretako oso garrantzitsua da kontaktu bisuala". Prestatzen ari diren ikuskizun berrian laugarren horma planteatu dute, eta Juanizek "gaizki pasatzen" ari dela aitortu du: "Nola egongo naiz hainbeste denbora jendea begiratu gabe". Egoera berrira, beraz, ohitu behar izan dute ere. "Gero eta normalagoa da, hala ere, normala ez da". Begiekin asko esan daitekela azaldu

du, baina maskara ez ezik, jendearen arteko distantzia ere nabaritzen da: "beraien artean berotzen dira, eta urrun daudenean, ez da gauza bera". Haien publikoarekin "inoiz baino" eskertuago daude.

Erresidentzia

Duela urte bateko martxoan, *Berrerabili* mustu ondoren, ikuskizun berria prestatzeko lanetan hasi behar ziren. "Eta, orain, urte bat beranduago hasi gara ikuskizun berria sortzen". *Hemendik aurrera* deituko da, eta euskal ijitu troup bati buruz hitz egingo du. "Beti bezala antzerki zirku bat izanen da, eta espero dezagun dibertigarria izatea". Duela 500 urte Errumaniatik eta Indiatik etorritako ijitoen istorioa kontatuko du ikuskizunak. "Errespitu handiarekin eta txapa handirik sartu gabe irudikatu nahi dugu". Informazioa eta datuak modu dibertigarrian eta zirkua-ren bidez landu nahi dituzte.

Ikuskizun berria lantzeko erresidentzia Etxarri Aranazko kultur etxean egiten ari dira. Gabonetako oporren ondoren hasi dira, eta lehenengo zertzeladak eman dituzte. "Eskerrak eman nahi dizkiogu Etxarri Aranazko herriari aukera hau emateagatik". Ikuskizuna prestatu dagoenean, kultur etxe horretan mustuko dute.

Bolt Action

Bigarren mundu gerran oinarritutako miniatura joko hau Bele Beltzak taldeko partaideen artean arrakastatsua da. Dibertigarria da oso eta esanenezake momentu honetan Bolt Actionen adituak garela. Arau liburuak salbuespen dezente dauka, baina jokoaz gozatzeko ez da jakintza handirik behar.

Bolt Action Erresuma Batuan sortu zen bigarren mundu gerran oinarritutako metalezko miniaturen ekoizpenarekin. Ondoren, Warlord enpresak Bolt Action erosi zuen eta Ospreyren batuz, 2012. urtean lehen arau

liburuxka kaleratu zuten.

Aipatzekoa da hasieratik jarraitzaile asko izan dituela.

Miniaturak ekoizten hainbat etxek dihardute, eta, beraz, merkatuan aniztasun handia dago. Garai hartako tankeak, autoak, hegazkinak... produktu oso eskusiboak aurki ditzakegu. Harrigarria badirudi ere, tamaina ñimiñoan xehetasun guztiak adierazita daude; ederki landutako pieza txiki-txikiak dira benetan. Metalezkoak edo plastikozkoak izan daitezke, eta kontu handiarekin norberak muntatu eta margotu behar ditu.

Jolasteko 180x120cm-ko mahaia behar da eta honen gainean etxetxoak, basoak, errepedeak eta abar jartzen dira eszenatoki bat simulatzeko. Bakoitzak armada bat aukeratzen du eta helburu bat jartzen zaio partidari. Orduan, jokalariek, armadak mahaian

jarri eta elkar borrokatuko dira, helburua lehenbailehen lortzeko. Miniaturak mugitzeko metroa erabiltzen da eta liskarrak erabakitzeak dadoak erabiltzen dira.

Bolt Actioneko txapelketa asko antolatuta dira azken urteotan, 2020 urtea alde batera utzita, eta gero eta jokalariek berri gehiago ezagutu ditugu komunitatea handituz. Aipatzekoa ere bada Altsasukoak garaile atera garela txapelketa txiki askotan. Txapelketa handiagotan ere ibili izan gara: Madril (peninsula mailan) edota Nottingham-en (Europa mailan) lehenengo postuak lortuz.

Amaizteko, jolas hau probatzeko gonbita luzatu nahi dizuegu, benetan interesgarria iruditzen zaigu eta. Norbaiten interesa pizten badu, ezer erosi baino lehen, gurekin harremanetan jarri.

"Jendeak gozatzen badu, ni pozik"

Iban Catalan Grados Olaztiko Santa Ageda kintoekin ezin ospatzea 'Braveheart'-eko eszena ospetsuarekin alderatu du. Ez da egiten duen lehenengo bideoa, izan ere, olaztiarrak umorezko ikus-entzunezkoak egiten ditu eta sareetan elkarbanatzen ditu

Erdkuen Ruiz Barroso OLAZTI

1 Nola hasi zinen bideoak egiten?

WhatsApp-eko egoeran bideoak eta argazkiak jartzen hasi nintzen. Jendeak esaten zuen oso barregarriak zirela. Beti izan dut artista eta umorista sena. Beti gustatu izan zait jendeak barregitea. Orduan, bideo horiek egiten hasi nintzen. Gero aplikazio bat deskargatu nuen eta bideo konplexuagoak egiten hasi nintzen. Duela hiru urte kintoen 25. urteurrena ospatzen genuen eta gai horrekin bideo bat egin nuen. Kintoekin elkarbanatu nuen eta haiek herrikoekin. Herriira joan nintzen jendeak ezagutzen ninduen.

2 Aurtengo Santa Agedarako ere bideo bat prestatu duzu, telefonoz telefono dabilena.

Egia esan, aurtengoaren arrakastak harritu nau. *Braveheart* filmaren irudiak hartu ditut eta bikoizketa bat egin dut. Ez nuen uste arrakasta handia izango zuenik oso olaztiarra delako. Zailagoa iruditzen zitzaidan herriatik ateratzea. Baina Altsasun lan egiten dut eta lankide gazteek esan didate ikusi dutela eta aho-tsagatik ezagutu nautela. Gaine-

Iban Catalan Grados, umorezko ikus-entzunezkoen egilea.

ra, bideo luzea da. Ez nuen hainbesterako izango zenik pentsatzen.

3 Zein bideo gehiago egin dituzu?

Gai askotarikoak egiten ditut. Umorea gustatzen zaidanez, bideo asko ikusten ditut eta ideiak hartzen ditut. Talentu handiko jendea dago, eta gustatuko litzaidake horrelako bideoak

egitea. Zergatik ez zaizkit niri bururatzen? Adibidez, jendea asko gustatu zitzaion Sevillan egon nintzenekoa, eta bertako hamar gezurak kontatu nitue-nean. *El ultimo superviviente*-ren antzerako parodiak egiten ditut ere. Baita Pantomina Full-en antzera beste bat egin nuen ere, Gabonetan. Oso umore txuria erabiltzen dut, ez zait gustatzen

mugak zeharkatzea. Ez naiz eroso sentitzen.

4 Ongi pasatu behar duzu zuk, ezta?

Bai. Eta gustatzen zait jendeak ongi pasatzea ere. Bideoak egin aurretik ere beti izan naiz pailazoarena egiten duena, gauza barregarriak egiten dituen edo deitu nahi bezala. Jendeak galdetzen dit ea ez didan lotsarik ematen.

5 Eta ematen dizu?

Nire inguruan barre egiten duen norbait badago, niri ez dit lotsarik ematen. Seguruenik egongo da norbait esango duena: hemen dago betiko txoriburua... Ezin da jende guztiaren gustukoa izan. Kritikak onartzen ditut ere. Baina ingurukoek ongi pasatzea gustatzen zait.

6 Autodidakta zara?

Orokorrean dena oso etxekoa da. Emazteak urtebetetzerako tripode bat oparitu zidan eta normalean ez dut laguntzarik eskatzen. Sare sozialetarako, adibidez, oso txarra naiz. Ez naiz ekintzailea. Hoberena, hau guztia kudeatzen eta honekin laguntzen dagoen pertsona bat nire ondoan izatea izango litzateke. Inbertsio txikiak egiten ditut; orain diskotekako argi batzuk erosi ditut.

7 Bideoak aurretik asko prestatzen dituzu?

Nire buruan gidoi bat izan dezaket, baina egiten hasten nai-

zenezan zer esan behar nuen ahaztu egiten zait eta hiru edo lau aldiz grabatu behar izaten dut. Gero aplikazio batekin editatzen ditut. Bukatzean beti ikusten ditut behin eta berriz. Zorrotza naiz.

8 Zenbat denbora eskaintzen diozu?

Agian bideo bat goiz batean egin dezaket, eta beste bat irudiak udan grabatu eta neguan bukatu.

9 Non publikatzen dituzu?

Hasieran bakarrik WhatsApp-eko esgoeran jartzen nituen. Jendeak lagunei erakusten zien eta, azkenean, telefono zenbakia eskatzen zidaten. Orduan, Facebook-en igotzen hasi nintzen. Instagramen ere kontu bat zabaldu dut, eta YouTube kanala sortu ere. Pixkanaka bideoak igotzen joango naiz.

10 Zein espektatiba dituzu? Zein da helburua?

Nik ez dut honetaz bizi nahi. Lortzen badut, hobe. Baina honetaz bizitzeko nik egiten dudana baino askoz gehiago egin behar da. Lana saltzen jakin behar da. Momentuz niretako eta nire inguruko jendearendako egiten dut. Ateratzen dena. Ez dut ospetsua izan nahi. Asko asetzen nauen zerbait da. Jendeak gozatzen badu, eta are gehiago garai honetan jendeak sozializatze eta barre egiteko beharra baitu, ni pozik.

11 Hurrengo bideoak?

Pertsonaia asko eta ideia asko ditut buruan. Herriaren eta ibarraren izateko moduarekin zerbait egitea pentsatu dut. Imitazioak eta abestiak eszenifikatzea asko gustatzen zait ere.

DISEINUA ETA
KOMUNIKAZIOA

619 821 436

info@gkomunikazioa.eus
Foru plaza, 23-1. Altsasu

MATRIKULAZIO KANPAINA 2021-2022

Behar duzun material guztia: kartel, triptiko, liburuxka, amantalak, eskola materiala...

Eskatu aurrekontua konpromisorik gabe